CUPRINS:

1. Introducere –*Cum influențează APD informarea şi participarea activă a tinerilor* ***(****Elena Radu)* *2*

2. Repere metodologice *(Elena Radu)* *5*

3. Corelarea cu inițiative similare *(George Forcoș)* *7*

4. Situația socio-economică şi politică a tinerilor în România *(Bianca Luiza Ioniță)* *13*

5. Cercetare online *(Manolache Emanuela Teodora)* *19*

6. Cercetarea de teren (*Elena Radu şi Carina Cocoş*) 31

7. Reglementări cu privire la implicare civică *(Ingrid Ursulescu și Răzvan Tătaru)* *51*

8. Din experiența de cercetător/oare *(Andrei Iacob)* *68*

9. Concluzii – *Gânduri din și spre viitor* *75*

10. Bibliografie 78

1. Introducere –*Cum influențează APD informarea şi participarea activă a tinerilor*

de Elena Radu

Fundamentarea inițiativei de participare în sfera civică a devenit un subiect râvnit după anii `90, pe când compartimentarea politică a început să formeze noi partide politice. Astfel, mediul civic a trecut printr-o schimbare bruscă şi radicală ce a survenit conform dorinței populației. Revoluția din 1989 a însemnat un apel la simțul civic al unui întreg popor, iar inițiativa colectivă s-a concretizat într-o democrație care este şi acum în proces de formare.

Astăzi, spritiul civic se manifestă prin fragmentarea societății, fapt datorat discrepanței dintre mentalitățile vechi şi cele moderne. În primul rând, un target principal este crearea unui scop comun, cu deschidere către nou. Urmărind şabloane politice străine, se încearcă emanciparea socială prin abordarea directă a populației. Aşadar, pe baza chestionarului privind implicarea civică a tinerilor din România aplicat în cadrul proiectului Fii SIR! – Student Implicat de România, se iau în considerare problemele actuale care împiedică sau motivează tinerii să se implice în acțiuni civice.

Asociația Pro Democrația face parte din sectorul asociativ din România încă din 1990. Atfel că, parcursul democratic al țării a fost atent monitorizat de către APD prin intermediul acțiunilor sale de monitorizare a alegerilor şi de îmbunătățire a legislației. Asociația Pro Democrația (APD) este o organizație neguvernamentală, non-profit si nepartizană. APD are în prezent 25 de cluburi în care activează peste 500 de cetățeni (voluntari și membri). Misiunea Asociației este de a întări democrația prin stimularea participării civice la nivel național și internațional. Este crucial ca actuala generație de tineri să cunoască sfera politică a acestui stat pentru a formula noi idei, opinii, sugestii pentru o desfăşurare eficientă a acțiunilor politice democratice. O modalitate de informare este demersul individual pe care fiecare cetățean îl poate aborda, fie că alege informarea online sau înscrierea în organizații precum Asociația Pro Democrația. Conştiința civică este un factor benefic statului şi cetățenilor din cadrul acestuia. Educația politică este necesară pentru percepția comună a lumii. APD încurajează tinerii să se implice în crearea unui stat democratic modern, cu deschidere către nou. Comprehensiunea acestui orizont larg al inovării şi ascensiunii sociale trebuie să fie prezentă în cultura individului, fiind necesară implementarea unei ideologii de comuniune şi cooperare cu scop evolutiv. Domeniile de interes ale Asociației Pro Democrația sunt: îmbunătățirea relației dintre alegători şi aleşi, corectitudinea procesului electoral, educația

civică, participarea cetățenilor la procesul de elaborare a politicilor publice, transparența instituțiilor publice şi controlul societății civile asupra acestora, respectarea drepturilor omului. Asigurarea corectitudinii şi administrării procesului electoral la nivel național şi internațional, dezvoltarea mecanismelor democrației participative, consolidarea administrației publice centrale şi locale, precum şi promovarea unei bune guvernări, sunt obiectivele principale care au ca rezultat consolidarea valorilor politice şi civice, şi înfăptuirea unui stat puternic, construit în spiritul unui naționalism modern, tânăr. Prin voluntarii săi, care activează în cele 24 de județe, Asociația Pro Democrația a determinat modificarea legii electorale în ceea ce priveşte statutul observatorului intern, a observat alegerile locale, parlamentare și prezidențiale din 1992 până în prezent (în țară şi, din 2004, şi în regiune), a organizat forumuri de candidați (pentru prima oară în România), întâlniri între politicieni şi grupuri de interese pentru elaborarea unor proiecte de lege, seminarii pe tema educației si participării civice, etc.Printre proiectele recente ale APD se numără cele pentru educație civică având ca obiective specifice informarea şi conştientizarea persoanelor cu privire la implicațiile democrației în viața cotidiană, pornind de la stabilirea bugetelor la nivelul administrației publice locale până la educație electorală şi militarea pentru dezvoltare comunitară. Proiecte precum Parlamentul Tinerilor (ajuns la cea de a VI-a ediție), Plăteşte ZERO pentru ce ți se cuvine!, E(U) Democrație. EUROAlegeri corecte pentru TINEri, Democrația începe cu TINEri!, Cluburi pentru democrație, Administrație transparentă – cetățenie responsabilă. Dezvoltarea democrației locale şi a participării cetățeneşti în adoptarea politicilor publice în România şi multe altele nemenționate au avut în centrul atenției informarea persoanelor cu privire la importanța cunoaşterii „regulilor de joc" ale democrației şi aplicarea corectă a acestora, implicarea civică şi participarea fiind unele dintre asumpțiile cele mai dezirabile în rândul membrilor unei societăți.

FII SIR! – Student Implicat în Comunitate se înscrie în logica proiectelor de până acum implementate de către Asociația Pro Democrația. Este un proiect finanțat prin granturile SEE 2009-2014, în cadrul Fondului ONG în România, suma cu care este finanțat acest proiect este de 73.475,64 EURO, valoare care va acoperi 90% din costurile proiectului a cărui durată este de 18 luni şi vizează subcomponenta 1.1 – participare la luarea deciziilor şi implicare comunitară.

Asociația Pro Democrația își propune să îmbunătățească gradul de participare a tinerilor în viața comunității, încurajarea cetățeniei active fiind una dintre misiunile Asociației. Echipa de proiect derulează activități în vederea implicării tinerilor în soluționarea problemelor comunității. De asemenea, vor fi susținute inițiativele celor care contribuie la promovarea cetățeniei active prin respectarea şi aplicarea valorilor democratice. De-a lungul întregului proiect vor fi urmărite creşterea gradului de informare a 90 de tineri despre cetățenia activă şi valorile democratice, stimularea implicării tinerilor în comunitate prin 10 inițiative care vor duce la dezvoltarea comunităților şi a politicilor publice prin cetățenia activă şi acordarea de sprijin tinerilor în vederea

implementării inițiativelor cu scopul de a îmbunătăți procesul de dezvoltarea a comunității. Acest proiect vizează persoanele cu vârsta cuprinsă între 18-30 de ani dintre care 60 de persoane au participat la sesiunile de instruire care au avut loc în cadrul proiectului şi 30 au fost implicați activ în activitățile de cercetare online şi de teren.

Din punctul de vedere al activităților, echipa de proiect și-a propus să realizeze o cercetare amplă care vizează motivele pentru care persoanele tinere se implică sau nu în viața comunității, dacă fac sau nu voluntariat şi măsura în care îşi implementează ideile de proiect pe care le au. Raportul de cercetare este cel de față a furnizat elementele asupra cărora sesiunile de instruire a trebuit să se centreze având ca puncte de reper ideile de proiecte înaintate de către tineri interesați. În urma formării tinerii vor fi stimulați, susținuți şi supervizați în implementarea propriilor proiecte în cadrul comunității din care provin. În urma activităților desfăşurate, va fi publicat şi ghidul **"Implicarea pentru toți!"** ce va fi diseminat persoanelor interesate, vom organizat **Gala SIR – Student Implicat de România** cu scopul mediatizării proiectelor inițiate de tineri şi accentuării importanței susținerii ideilor acestora pentru comunitățile de proveniență.

Pe tot parcursul proiectului, comunicarea stadiului activităților se va face prin intermediul ziarului bimestrial **"Implicat în comunitate!"** editat cu acest scop de către echipa de proiect.

Luna decembrie a anului 2015 va fi cea în care vor fi prezentate rezultatele proiectului Fii SIR! – Student implicat de România, însă efectele acestuia vor fi resimțite la nivelul comunităților locale din care provin persoanele implicate în proiect ceea ce determină echipa de proiect să anticipeze caracterul sustenabil şi impactul pozitiv pe care proiectul îl va avea.

Asociația Pro Democrația proiectează către viitor speranța că prin proiectele şi acțiunile sale va influența pozitiv parcursul societății româneşti în sensul responsabilizării cetățeneşti, dezvoltării civismului în rândul generațiilor tinere, mecanisme prin care tranziția către democrație să fie resimțită în toate sferele vieții.

2. Repere metodologice

Elena Radu

Aşa cum reiese din titlul proiectului, acesta este destinat studenților şi studentelor din România cu scopul îmbunătățirii accesului lor la informații pentru o mai bună implicare civică conştientă şi asumată. Cum datele la nivelul populației studenţeşti din România nu sunt la zi şi chiar dacă interesul cercetătorilor de-a lungul timpului nu a ocolit acest segment al populației în cadrul proiectului Fii SIR! – Student Implicat de România o activitate importantă a constituit-o cea de cercetare. Ineditul acestei cercetări a fost reprezentat de faptul că echipa de cercetare a fost formată chiar din persoane care reprezintă grupul-țintă al proiectului şi care provin din centre universitare diferite de pe teritoriul României. Cercetătorii au fost astfel studenți şi studente ale unor facultăți de sociologie şi/ sau ştiințe sociale ale unor universități publice din țară.

CEI 30 DE CERCETĂTORI sunt:

1. **Universitatea Al. I. Cuza din Iaşi**
   - **Sergiu-Florin Mocanu**
   - **Elena-Gabriela Neagu**
   - **Ştefan Răzvan Tătaru**
   - **Claudia-Ingrid Ursulescu**
2. **Universitatea din Oradea**
   - **Iasmina Ardelean**
   - **Florina-Marina Bocoi**
   - **Florina Deac**
   - **Mădălina Faur**
   - **Ramona Kozak**
   - **Cornelia Vrabie**
3. **Universitatea Babeş – Bolyai**
   - **Anamaria Oroşanu**
   - **Diana-Gabriela Calapod**
   - **Laura-Mihaela Roşu**
   - **Alexandru-Şerban Iacob**
   - **Ioan-Dan Căpitan**
4. **Şcoala Națională de Studii Politice şi Administrative – FSP**
   - **Florina Crîngea**
   - **Mihai Mogîldea**
   - **Opricescu Claudia**
   - **Lupu Oana**
   - **Iacob Andrei**
   - **Ilie Alexandru**
5. **Universitatea Bucureşti - FSP**
   - **Dennis Sîrbu**
   - **Georgian Forcoş**
6. **Universitatea Bucureşti - SAS**
   - **Ioniță Bianca Luisa**
7. **Universitatea de Vest din Timişoara**
   - **Bogdan Cătălin Buțerchi**
   - **Bogdan-Petru Crişan**
   - **Andrada Lăzărescu**
   - **Loredana Luțescu**

Celor amintiți mai sus li se datorează rezultatele aplicării unui număr total de 963 de chestionare în regim de voluntariat în centrele universitare şi zonele/ localitățile de proveniență.
Fie că este vorba despre aplicarea unor chestionare în mediul online sau față în față, echipa de cercetare din cadrul proiectului Fii SIR – Student Implicat de România a urmărit acelaşi scop, obținerea de răspunsuri relevante.

Cercetarea online s-a desfăşurat în perioada 7-28 noiembrie 2014 şi a constat în utilizarea a două metode:

- Distribuirea de către fiecare membru al echipei de cercetare a chestionarului online pe pagina personală de Facebook, dar şi în diverse grupuri de discuții/ pagini la care are acces;
- Observația: această metodă a vizat analizarea volumului, dar şi a conținutului mesajelor/ articolelor publicate prin intermediul unor canale de comunicare precum Facebook (incluzând grupuri, pagini, etc.), agenții de presă din România, bloguri şi forumuri. Fiecărei echipe i-a fost alocat un canal de comunicare pe care l-a monitorizat atât după primul tur de scrutin, cât şi după cel de-al doilea tur al alegerilor prezidențiale din anul 2014.

Cercetarea de teren a constat în aplicarea de către fiecare echipă (Bucureşti, Iaşi, Cluj, Oradea şi Timişoara) a unor chestionare cu scopul determinării motivelor pentru care tinerii sunt sau nu implicați civic. La nivelul fiecărei echipe locale au fost stabilite sisteme de selecționare aleatoare a respondenților pentru a se asigura reprezentativitatea datelor culese. Această activitate a fost realizată în perioada 9-30 decembrie, urmând ca în urma prelucrării datelor să fie analizate răspunsurile colectate pentru care echipa de proiect a stabilit temele ce au fost abordate la sesiunile de instruire. Au fost tratate temeprecum importanța participării în comunitate, exercițiul democratic, cetățenia activă, etc.
Altfel spus, cercetarea online şi cercetarea de teren ale căror atribuții le-au revenit membrilor echipei de cercetare, dar şi echipei de proiect, au fost etapele prin care au fost obținute răspunsurile la întrebările formulate în chestionare, urmărind cu precădere definițiile subiective ale implicării şi motivele pentru care tinerii se implică în comunitățile din care fac parte, cum statutul marital poate influența sau nu disponibilitatea pentru a face voluntariat, acesta fiind asociat implicării civice.

În continuare vor fi prezentate date cu privire la segmentul populației vizat de către acest proiect care au fost evidențiate în cadrul unor cercetări similare.

3. Corelarea cu inițiative similare

de George Forcoș

Implicarea civică reprezintă o caracteristică importantă a societăților democratice, ilustrând modul în care funcționarea sistemului politic este internalizat de către cetățeni și gradul asumării setului de valori specific unei culturi politice participative. Cercetarea sociologică intitulată *The Civic Culture*[1], G. Almond și S. Verba (1963) explică modul în care concretizarea unui regim democratic depinde de o serie de factori precum implicarea activă a cetățenilor în procesul decizional, însușirea periodică a informațiilor despre fenomenul politic și asocierea voluntară a membrilor societății în vederea promovării intereselor și a valorilor individuale. Este vorba despre manifestarea unei culturi civice care permite consolidarea instituțiilor democratice prin tendința cetățenilor de a fi activi politic și prin încrederea acestora că pot influența deciziile autorităților.

O altă dimensiune a implicațiilor participării civice vizează dezvoltarea socială și asigurarea performanței instituțiilor administrației publice. În acest sens, literatura de specialitate este reprezentată de Robert Putnam, care în lucrarea de cercetare *Making Democracy Work*[2], demonstrează influența cooperării sociale, exercitată asupra performanțelor guvernamentale (1993). Un regim democratic implică, așadar, pe lângă o structurare echilibrată a puterii, și un comportament specific, asumat de către cetățeni care devin parte activă a mecanismului politic.

Necesitatea inițierii unor cercetări care să abordeze atitudinile și valorile asumate de către populația tânără raportate la acțiunea civică, devine relevantă din perspectiva modului în care regimul democratic poate să evolueze. Din acest punct de vedere, comportamentele sociale specifice tinerilor din prezent pot deveni un indicator important pentru caracteristicile democratice ale societății din viitor[3].

Una dintre primele cercetări din România care abordează tema implicării civice și politice a tinerilor, organizată în anul 2010 de către Fundația Soros și aplicată asupra elevilor din clasele VIII-XII, scoate în

[1] ALMOND, Gabriel și Sidney Verba, *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Countries,* Princeton: Princeton University Press, 1963.

[2] PUTNAM, Robert, *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*, Princeton: Princeton University Press, 1993.

[3] TUFIȘ, Claudiu, „Tiinerii români și sistemul politic“, *Implicarea civică și politică a tinerilor, (*studiu Fundația Soros România), Editura Dobrogea, Constanța, 2010.

evidență, printre altele, modul în care este reprezentat conceptul de bun cetățean în viziunea respondenților. Astfel, majoritatea elevilor intervievați consideră că apartenența la un partid politic, participarea la discuții politice, respectarea reprezentanților guvernului și informarea despre politică nu sunt caracteristici esențiale care conturează portretul unui bun cetățean. Participarea electorală și desfășurarea unor activități de voluntariat reprezintă în schimb activități apreciate ca fiind însumate unui astfel de avatar. Una dintre principalele constatări rezultate în urma acestui studiu este probabilitatea ca înaintarea în adolescență să determine respingerea imaginii unui bun cetățean ca persoană orientată spre activități politice și apropierea de profilul unei persoane implicate social[4].

O altă anchetă sociologică realizată în anul 2014 de către Centrul de Sociologie Urbană și Regională (CURS) pe un eșantion reprezentativ pentru tinerii din România cu vârsta cuprinsă între 15 și 29 de ani, indică un interes general scăzut față de politică, manifestat la nivelul acestei categorii sociale. Aproximativ 80% dintre cei 1302 de participanți la acest studiu au răspuns că sunt interesați puțin și foarte puțin de aspecte care țin de sfera politică. Studiul a demonstrat faptul că există o diferență de gen la nivel atitudinal, în măsura în care femeile tind a manifesta un dezinteres mai accentuat în raport cu bărbații. Această discrepanță crește odată cu înaintarea în vârstă a respondenților. Consecințele acestei indiferențe se răsfrâng asupra discuțiilor despre politică (77% dintre tineri discută rar, foarte rar sau niciodată despre politică) și participare electorală (doar 28 % dintre respondenți au participat la toate alegerile, de când au obținut drepturi electorale).

În privința formelor de implicare civică informală, precum participarea protestatară, 32% dintre respondenți declară, în cadrul aceluiași studiu, că ar lua parte la astfel de acțiuni într-un viitor apropiat, principalele teme mobilizatoare fiind reprezentate de lipsa locurilor de muncă și de alte aspecte economice, subiecte preferate în acest context de 52% dintre participanți[5].

Aceste date ilustrează o lipsă de interes a tinerilor din România, față de procesul decizional și respingerea implicării acestora în activități politice, comportament care poate fi explicat atât prin factori socio-economici, cât și prin factori culturali sau atitudinali. Stabilirea cauzelor care determină gradul de participare civică a rămas o temă centrală pentru cercetarea sociologică. Într-un studiu despre percepția tinerilor asupra

[4] COMȘA, Mircea, „Bunul cetățean“ și avatarurile sale, în *Implicarea civică și politică a tinerilor, (*studiu Fundația Soros România), *Editura Dobrogea, Constanța, 2010.*

[5] *Tineri în România: griji, aspirații, atitudini și stil de viață*, Raport de cercetare realizat de Centrul de Sociologie Urbană și Regională – CURS pentru Friedrich-Ebert-Stiftung România (FES) http://www.fes.ro/media/2014_news/Raport-FES-Tineri_in_Romania.pdf

cetățeniei în România, sociologul Marius Lazăr identifică cinci aspecte care, în viziunea sa, influențează participarea civică și politică a tinerilor: gradul excluziunii sociale, climatul specific relațiilor inter-umane, satisfacția față de activitatea autorităților, încrederea în instituții și identitatea/simțul apartenenței la comunitatea politică (Lazăr, 2011). Cu alte cuvinte comportamentul participativ necesită la rândul său existența unor reurse sociale care să asigure stabilitatea, satisfacția și încrederea personală față de fenomenul politic înconjurător.

Principalele dimensiuni ale excluziunii, pe care sociologul Marius Lazăr le ia în considerare în studiul său intitulat *Cetățenia în configurarea spațiului social al tinerilor din Romania* sunt abandonul școlar din învățământul preuniversitar și universitar și rata șomajului în rândul tinerilor. În România, evoluția gradului de incluziune în învățământul liceal și profesional indică pentru intervalul 2006-2010 un grad de școlarizare de 80 de procente, valabil pentru tinerii cu vârsta cuprinsă între 15 și 18 ani. Pentru același interval temporal gradul de școlarizare în învățământul universitar pentru tinerii cu vârsta cuprinsă între 19 și 23 de ani reprezintă aproximativ 60 de procente (INSSE).

Alte date disponibile par a indica lipsa de motivație a tinerilor raportată la activitatea școlară ca fiind o principală barieră în calea unui procent mai ridicat al incluziunii școlare. În acest sens, barometrele de opinie publică organizate de Agenția Nationala pentru Sprijinirea Inițiativelor Tinerilor, reprezentative pentru populația României cu vârsta cuprinsă între 14 și 35 de ani indică pentru anii 2007-2008 o opinie nefavorabilă a tinerilor față de învățământ din perspectiva rolului determinant în pregătirea pentru viață. Doar 15% dintre respondenți consideră că școala corespunde în mare măsură cerințelor pieței muncii, în timp ce 46% dintre tineri răspund că într-o oarecare măsură această corespondență se realizează (ANSIT: 2007, 2008).

În privința satisfacției generale față de procesul educațional, conform raportului de cercetare organizat de CURS pentru anul 2014, amintit anterior, 4% dintre respondenții chestionați se declară foarte mulțumiți de sistemul de învățământ, 8% se declară nemulțumiți în timp ce 35% dintre respondenți nu sunt nici mulțumiți nici nemulțumiți (FES: 2014).

În ceea ce privește excluderea de pe piața forței de muncă, datele valabile pentru intervalul 2007-2011 (INSSE) indică o evoluție a ratei șomajului între 17,4% (2008) și 21,8% (2011), date valabile pentru populația României cu vârsta cuprinsă între 15 și 24 de ani. Pentru tinerii între 25 și 34 de ani, rata șomajului variază în același interval între 5,9% (2008) și 7,4% (2011). Conform datelor valabile pentru anul 2007, doar o treime dintre tinerii cu vârsta cuprinsă între 14 și 34 de ani declară că au o satisfacție crescută a muncii, iar în 2008

peste 80% din tineri apreciază ca fiind problematică perspectiva de a avea un loc de muncă (ANSIT: 2007, 2008). Ancheta sociologică desfășurată de către CURS în anul 2014 în rândul populației tinere din România, a scos în evidență faptul că bărbații câștigă în medie lunar cu peste 200 de lei mai mult decât femeile, iar diferența dintre venitul mediu al tinerilor din urban și rural este mult mai pregnantă, de la 1624 lei la 1250 lei pe lună.

Un alt determinant pentru implicarea civică este modul în care decurg relațiile interpersonale responsabile pentru crearea unui climat social general, favorabil sau nefavorabil asocierii. Cu cât mai mulți membrii ai comunității au mai multă încredere unii în alții și sunt dispuși să coopereze, cu atât acțiunile comune întreprinse sunt mai ușor de realizat[6]. Un sondaj de opinie publică din cadrul programului European Values Survey, reprezentativ pentru populația României din anul 2008, indică faptul că aproximativ 75% dintre tinerii cu vârsta între 15 și 35 de ani sunt neîncrezători față de cei care provin din alte grupuri de referință și doar aproximativ 16% dintre respondenți acordă încredere în cei mai mulți oameni (EVS, România: 2008). Datele valabile pentru anul 2014 au scos în evidență faptul că tinerii au mai multă încredere în familie și rude, decât în grupul de prieteni. Cu toate acestea populația mai tînără și cea din mediul urban tinde să aibă mai multă încredere în membrii comunității în raport cu populația mai în vârstă sau cu cea din mediul rural (CURS: 2014).

Evaluarea pozitivă a actului guvernamental și încrederea în instituțiile politice, pot la rândul lor influența gradul de implicare civică a tinerilor, în condițiile în care aceste variabile încurajează sau delegitimează perspectiva colaborării între autoritatea publică și instanțe ale societății civile. În acest sens, conform unui barometru de opinie publică realizat în anul 2012 de către Institutul Român pentru Evaluare şi Strategie (IRES), pe un eșantion reprezentativ tinerilor din România, 34% dintre participanți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de primăria din localitate și doar 13% au aceeași atitudine față de instituțiile centrale ale statului. În privința încrederii instituționale, biserica și armata reprezintă cele mai apreciate instituții, la polul opus situându-se partidele, Guvernul și Parlamentul, cei mai importanți actori politici instituționali.

Toate aceste informații transmise de-a lungul timpului de către autoritățile specializate în consultarea opiniei populației, indică în rândul tinerilor din România lipsa unor resurse intrinseci asumării actului participativ

[6] LAZĂR, Marius, „Cetățenia în configurarea spațiului social al tinerilor din România“, *Cetățenia şi participarea tinerilor la viata politică din România*, (Raport ISE), 2011.

(neîncrederea față de membrii comunității sau față de autoritățile reprezentative și guvernamentale), dar și problematica altor resurse sociale, precum accesul la educație sau accesul pe piața forței de muncă.

O altă dimensiune a participării tinerilor, luată în considerare de cercetarea sociologică este participarea online prin utilizarea noilor tehnologii informaționale. Deși studiile valabile pentru populația României indică în acest moment puține date cantitative despre forme de participare a tinerilor în spațiul online, informațiile disponibile scot în evidență comportamente și atitudini ale populației tinere, active în acest mediu. Folosirea internetului de către tineri poate releva, în funcție de motivațiile personale și de mediile socio-culturale specifice utilizatorilor, noi oportunități individuale sau colective. Accesul la spațiul online poate consolida procesul educațional prin însușirea unor surse de informații multiple, oferă posibilitatea afirmării creativității în funcție de conținutul personal publicat și contribuie la înmulțirea contactelor individuale prin intermediul rețelelor de socializare. De asemenea, o comunicare în timp real favorizează inițiativa și implicarea civică, iar diversitatea aplicațiilor multimedia reprezintă o importantă sursă de divertisment.

Cu toate acestea internetul poate deveni periculos în absența unei utilizări echilibrate și precaute. În aceste condiții devin importante cercetările sociologice desfășurate pentru înțelegerea intereselor și a motivațiilor care stau la baza comportamentelor specifice tinerilor activi în mediul online.

Studiul intitulat EU Kids Online II, aplicat în anul 2010 în rândul adolescenților din 25 de state europene cu vârste cuprinse între 9 și 16 ani a scos în evidență lipsa de omogenitate a activităților tinerilor în spațiului virtual. Conform acestei cercetări, în România majoritatea adolescenților utilizează internetul pentru rezolvarea sarcinilor școlare, însă activitățile de divertisment (vizionarea videoclipurilor, accesul la jocuri online, la muzică sau la filme) sunt la rândul lor răspândite, în special la nivelul tinerilor mai avansați în vârstă (13-16 ani). Tot aceștia sunt cei care utilizează mai des rețelele de socializare pentru stimularea funcției de comunicare și de înmulțire a contactelor. Studiul subliniază o diferențiere de gen în privința folosirii surselor de comunicare online: dacă fetele preferă folosirea mesageriei instante și schimul de e-mailuri, băieților le sunt reprezentative discuțiilor pe paginile de chat. În schimb, diferențierea de gen nu este confirmată la nivelul activităților creative și de generare de conținut, atât băieții, cât și fetele manifestând comportamente similare în acest sens. Comparativ cu adolescenții din celelalte statele europene, populația tânără din România

accesează internetul mai frecvent pentru desfășurarea activităților distractive și mai rar pentru îmbogățirea cunoștințelor generale[7].

Din punctul de vedere al cantității activităților efectuate în mediul online de către tinerii români acestea depind de variabile precum genul, vârsta sau elemente de status ale familiei de proveniență. Astfel, tinerii proveniți din familii cu un status ridicat desfășoară în medie 8,09 activități online iar cei cu o situație precară doar 6,56 de activități. Conform rezultatelor acestei cercetări, o treime din numărul de utilizatori tineri folosesc internetul exclusiv pentru rezolvarea temelor și pentru vizionarea de videoclipuri, o altă treime își asumă pe lângă aceste activități oportunitățile de comunicare, iar restul utilizatorilor români folosesc toate oportunitățile pe care le oferă internetul.

Alte studii s-au concentrat exclusiv asupra influențelor exercitate de rețelele de socializare și au vizat în special emergența utilizării Facebook-ului, cea mai populară rețea online, conform statisticilor. Doar în România în anul 2012 existau aproximativ 5 milioane de conturi active, tinerii cu vârsta cuprinsă între 13 și 18 ani alcătuind 40% din totalul utilizatorilor. O cercetare realizată în anul 2012 a analizat existența unei relații între comportamentul online al utilizatorilor și trăsăturile de personalitate specifice acestora. Demersul științific pornește de la premisa existenței unei corespondențe între informațiile transmise de tineri pe rețelele de socializare și setul personal de atitudini și de convingeri. Astfel sunt aduse în discuție studiile efectuate de Ryan și Xenos[8] (2011) conform cărora tinerii care utilizează foarte des Facebook-ul tind a fi persoane extrovertite, narcisiste și mai puțin conștiincioase în raport cu utilizatorii mai puțin activi. De asemenea trăsăturile specifice unei persoane introvertite par a fi corelate negativ cu numărul de prieteni, spre deosebire de elemente ale extroversiunii care sunt determinante importante pentru un număr crescut de prieteni pe rețelele de socializare[9].

Influența exercitată de noile forme de comunicare online nu vizează însă doar câmpul activității personale, a celor care au acces la internet. Activitatea online poate determina modul în care televiziunea sau alte mijloace clasice de informare a maselor își restructurează rolul de mediere a știrilor printr-o redefinire a publicului. Într-o cercetare realizată de sociologul Camelia Beciu este scoasă în evidență tendința ca publicul care accesează

[7] GYÖNGYVÉR, Tõkés, „Oportunități *online* și tipuri de utilizatori *online* în rândul tinerilor din România“, *Revista română de sociologie*, serie nouă, anul XXV, nr. 1–2 /2014.

[9] MARHAN, Ana Maria și Camelia Mihaela Popa, „Câteva observații privind relația dintre profilul de personalitate al utilizatorului şi preferința pentru utilizarea Facebook“, Revista română de interacțiune om-calculator, nr.5/ 2012.

tehnologii informaționale să devină actor activ în producerea știrilor prin preluarea de către jurnaliști a informațiilor transmise prin intermediul noilor media[10].

Alături de tematica participării civice a tinerilor, activitatea din mediul online și comportamentele pe care aceasta le scoate în evidență reprezintă de asemenea un obiect de studiu important pentru cercetarea sociologică. Această importanță este explicată prin modul în care accesul la internet poate exercita un impact semnificativ asupra dinamicii sociale și politice, reprezentând o resursă semnificativă de comunicare și de transmitere a informațiilor.

4. Situația socio-economică şi politică a tinerilor în România

de Bianca Luiza Ioniță

Tinerețea reprezintă „stadiu specific în dezvoltarea umană de la copilărie la maturitate, în formarea personalității şi achiziția caracteristicilor semnificative pentru viitoarea integrare socială în societate" (I. Mărginean, 1996, p. 35). Aşadar, aceasta reprezintă o perioadă de tranziție de la copilăria fără griji la preluarea treptată de statusuri şi roluri sociale reprezentative.

Tinerețea, în perspectivele sale sociologice, economice şi culturale a avut parte de modificări semnificative, ca urmare a schimbărilor demografice, a evoluției mediului social şi a pieței muncii. Se observă astfel o prelungire a perioadei de tinerețe: sociologii au observat că, sub presiunea anumitor factori economici (ocuparea forței de muncă, şomajul) şi a factorilor socio-culturali, tinerii sunt, în medie, mai înaintați în vârstă când parcurg diferite etape ale vieții, precum terminarea studiilor, întemeierea unei familii, anagajarea. Vârsta la prima căsătorie a crescut între 1990 şi 2010 , de la 22 la 26 de ani pentru femei şi de la 25 la 29,1 ani pentru bărbați. Vârsta medie la prima naştere a crescut de asemenea considerabil, de la 22,4 ani la 26 de ani în acelaşi interval de timp[11]. De asemenea, a avut loc o schimbare în ceea ce priveşte ordinea în care toate

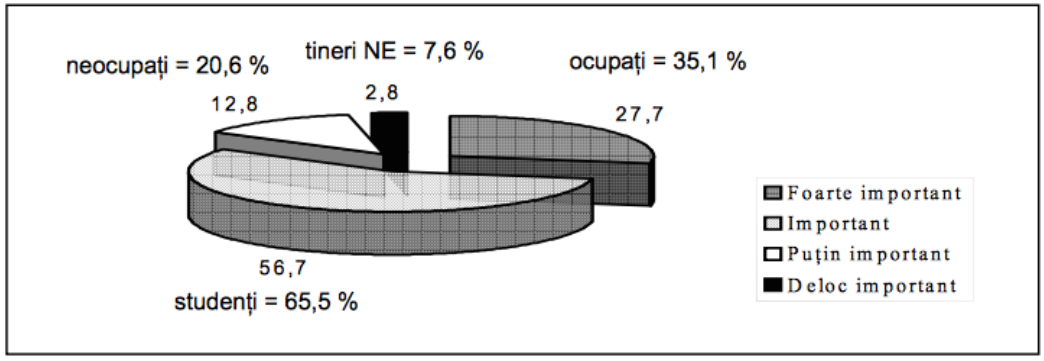
[10] BECIU, Camelia, „New media și reconfigurarea sferei televizuale. Construcția mediatică a publicului activ", *Revista Română de Sociologie*, nr. 5-6/ 2010.

[11] Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Europa, http://w3.unece.org/

aceste etape ale vieții sunt realizate: spre exemplu, poți fi student, dar angajat, sau poți fi căsătorit, dar încă student şi căutând un loc de muncă. Pe măsură ce societatea s-a schimbat şi nu a mai oferit aceleaşi garanții, tinerii au renunțat la trasee individuale liniare, schimbând ordinea etapelor pentru eficientizarea acestora.

Tinerii sunt considerați resursa umană principală a societății. Un studiu realizat de Insitutul de Cercetare a Calității Vieții, publicat în lucrarea Calitatea Vieții în România, autori Ioan Mărginean şi Ana Bălaşa, arată faptul că tinerii cu vârsta cuprinsă între 18 şi 30 de ani se detaşează printr-un profil al calității vieții percepute uşor mai favorabil, comparativ cu al celorlalte categorii de vârstă, întrunind valori mai înalte pentru: sănătate mai bună, relații de familie mai bune, venituri mai mari, posibilitatea obținerii unui loc de muncă, o mai mare respectare a drepturilor personale, posibilități mai bune de afirmare în viață.

Considerați că este important ca tinerii să fie implicați în luarea deciziilor, la nivel local?

Pare că opțiunea față de implicarea la luarea decizilor este generată de experiența personală şi nu de aşteptări. În mai mare măsură exprimând angajamentul apar tinerii peste 20 de ani cu loc de muncă formal şi stabil („ocupați"), în timp ce, semnificativ mai detaşați de deciziile locale, sunt tinerii sub 18 ani, care au părăsit sistemul formal de învățământ (7,6% față de 2,8% în totalul populației – „tineri NE"). De asemenea, cei care au depăşit 20 de ani, dar nu au găsit un loc de muncă stabil, consideră, în mai mare măsură, că participarea tinerilor la decizie este „puțin importantă". Ocuparea stabilă creează oportunități şi stimulează participarea la

decizie, asemenea mediului studențesc, iar neocuparea facilitează non-implicarea.

O întrebare oarecum similară, pusă în relație cu autoritățile locale, scoate în evidență existența unui segment dominant de 42% dintre tineri care cred că acestea nu ar ține cont „deloc" de părerea pe care ei ar exprima-o, în timp ce segmentul celor încrezători în puterea lor de convingere scade la 2,5%.

O formă mai la îndemâna tinerilor de a-şi exprima opinia, de a-şi manifesta personalitatea şi de a se dezvolta, în acelaşi timp, este participarea lor la activitatea diferitelor organizații sau asociații. Simpla prezență în astfel de grupuri formale este un indicator al interesului pentru diferite probleme comunitare, de mai mică sau mai mare anvergură. Asemenea forme de participare se regăsesc la puțin peste 1/3 (36%) dintre tineri. În rural, procentul scade la 25%, după cum, previzibil de altfel, participarea la forme asociative de tineret este mai frecventă în rândul studenților.

România se încadrează în grupa țărilor europene cu cel mai scăzut nivel de implicare în activități de voluntariat (alături de Grecia, Italia, Ungaria, Polonia şi Suedia), mai puțin de un tânăr din cinci derulând astfel de activități.

Asociațiile de tineret sunt puțin cunoscute de către cei cărora li se adresează (doar ceva mai mult de 1/4 dintre tinerii din urban – 27,5%, respectiv numai 7,6% dintre cei din rural au declarat că există ONG, în localitatea în care locuiesc). Aproximativ 4 tineri din 5 nu cunosc niciun ONG activ în localitatea proprie. Cei mai mulți tineri cred că principala măsură care ar trebui întreprinsă pentru încurajarea participării tinerilor la activități de voluntariat ar fi cea de informare a tinerilor privind posibilitățile de participare (aproape jumătate dintre tineri).[12]

Din anul 1990 până în 2013 în România există un număr de 176 de ONG-uri acreditate[13].În fapt, numărul asociațiilor şi fundațiilor care au drept grup-țintă exclusiv tinerii este relativ mic. În general, ONG-urile se definesc printr-un domeniu de activitate, şi mai puțin prin raportare la un segment de populație, fiind doar specificat principalul grup-țintă. Cele mai multe dintre ONG-uri care desfăşoară activități de/pentru tineret au, de fapt, un grup-țintă mai larg, oferind servicii mai multor categorii de cetățeni. Un alt exemplu de finanțare condiționată este cel al proiectelor finanțate de către Autoritatea Națională de Tineret, prin filialele sale

[12] BOPT-2012
[13] http://www.cdep.ro/informatii_publice/ong.chest_aprobate?par=1

județene. În acest caz fondurile sunt acordate numai dacă în mass-media apar informații despre acțiunea de tineret desfăşurată. Condiția este rezonabilă şi îşi propune în mod evident nu doar să faciliteze acțiunile de tineret, dar să şi asigure vizibilitatea lor.

Deşi menționează lipsa asociaților de tineret ca fiind un obstacol în calea participării la decizie, autoritățile nu se implică în stimularea acestui fenomen. Un exemplu, în acest sens, ar fi slaba informare pe care o fac asupra procedurilor necesare înființării asociațiilor de tineret şi a posibilelor surse de finanțare.

Când autoritățile fac referire la nefuncționalitatea instituțiilor de tineret nu se precizează dacă este vorba de cele publice (ANSIT, Departamente de tineret ale Primăriilor, Direcțiile pentru tineret), sau de cele ale societății civile. Prezența instituțiilor publice care se ocupă de problematica tineretului este puțin conştientizată de tânăra generație, iar activitatea unor instituții, precum Autoritatea Națională de Tineret (ANT), Agenția pentru sprijinirea inițiativelor de tineret (ANSIT), departamentele județene de tineret este insuficient cunoscută de către tineri. Nefuncționalitatea instituțiilor de tineret sau cel puțin, perceperea lor ca atare este rezultat direct şi în urma deselor schimbări la nivelul autorităților centrale. În ultimii 4–5 ani, acestea s-au reorganizat de două ori (Ministerul Tineretului şi Sportului – Ministerul Educației Cercetării şi Tineretului – Autoritatea Națională pentru Tineret, separară de Ministerul Educației).

Tot în categoria „nefuncționalitate" poate fi amintită funcționarea Consiliilor Elevilor (CE). Apariția acestor instituții este localizată la începutul anilor '90, odată cu demararea reorganizării structurilor de învățământ. Prin Programul PALTIN au fost atunci înființate primele CE, la nivelul şcolilor generale, care urmau să aibă au rol consultativ, prin crearea unui cadru de dialog între cadrele profesorale şi elevi. Ulterior, astfel de consilii au fost create şi în licee. În fapt, puține dintre aceste CE şi-au îndeplinit menirea în a încuraja dezvoltarea ideilor venite din partea tinerilor şi formarea lor, în spiritul implicării în viața socială; activitatea multora este pur formală, decizia aparținând, de fapt, cadrelor didactice.

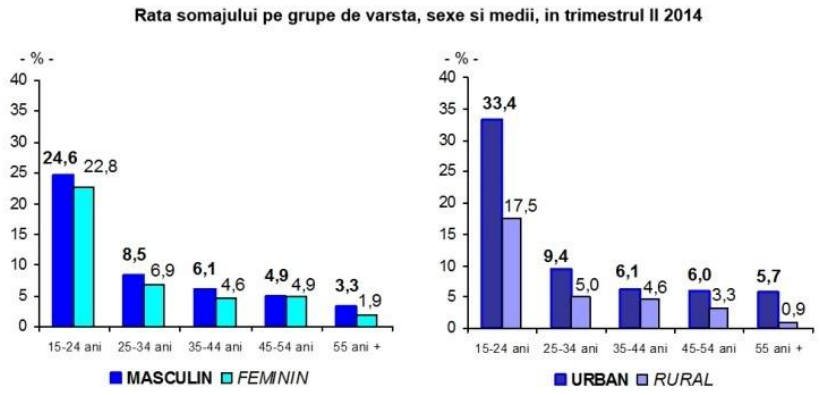
Tinerii estimează că cele mai problematice aspecte ale sistemului de învățământ sunt insuficiența aplicațiilor practice (69%) şi insuficiența sau absența activităților derulate în afara şcolii (67%).

În ceea ce priveşte domeniul cultural, tinerii din România sunt de asemenea cu mult sub media europeană: 61% dintre tineri spun că nu merg deloc la teatru, operă, balet sau concerte de muzică clasică, 49% nu merg

la cinematograf, iar 48% nu merg la concerte de muzică modernă. În schimb, 4 din 5 tineri se uită zilnic la televizor.

În domeniul economic, putem menționa: un raport recent al Comisiei Europene[14] arată că în România există o corelare bună a sistemului educațional cu piața muncii la nivel vertical, în sensul în care se înregistrează ponderi scăzute comparativ cu țările europene ale angajaților supracalificați sau subcalificați în raport cu cerințele locului de muncă, dar se înregistrează cea mai scăzută corelare orizontală, respectiv o pondere ridicată de absolvenți care lucrează în alte domenii decât cele pentru care s-au pregătit.

Politicile guvernamentale în ceea ce priveşte problematica integrării tinerilor pe piața muncii au cunoscut o accentuare deosebită în ultima vreme, prin adoptarea unor măsuri active de stimulare a inserției profesionale şi creării de noi locuri de muncă. În egală măsură, guvernul a fost preocupat de adoptarea şi implementarea prevederilor legislației Uniunii Europene în domeniul politicii sociale. Efectele pozitive s-au făcut simțite în numărul de ansamblu al şomerilor, în special cel al şomerilor de lungă durată cunoscând o scădere semnificativă. Cu toate acestea, tinerii au încă o pondere însemnată în rata generală a şomajului, iar aceste eforturi de sprijinire a accesului tinerilor pe piața muncii trebuie continuate.

[14] Employment and Social Developments in Europe, COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT, 2013

În zona stimulării inițiativei antreprenoriale în rândul tinerilor s-au inițiat o serie de măsuri şi s-au derulat o serie de programe de sprijinire din partea unor instituții nonguvernamentale, dar rezultatele obținute nu sunt încă la nivelul aşteptat.

Din seria soluțiilor pentru ameliorarea şomajului în rândul tinerilor, putem menționa: un număr mai mare şi o mai mare diversificare a locurilor de munca. Stabilirea ca obiectiv din partea statului a dezvoltării economice a unei anumite zone sau domeniu de activitate, ar aduce după sine investiții şi crearea de locuri de muncă. Ar fi necesară o diversificare a ofertei pe piața muncii, deoarece oferta locurilor de muncă pentru tinerii, în special pentru cei fără o pregătire adecvată, este limitată la comerț, construcții, meseria de confecționer, croitorie, alimentație publică etc. Această diversificare trebuie gândită în corelație cu stimularea muncii la domiciliu şi cu locuri de muncă în care programul de lucru este flexibil. În cazul femeilor, ar fi un beneficiu foarte apreciat, deoarece ele ar avea posibilitatea să îşi îngrijească copiii. S-ar mai putea înființa asociații la nivel comunitar pentru îngrijirea persoanelor bolnave sau a copiilor (tip baby-sitting), prin care s-ar crea locuri de muncă pentru femeile tinere. De altfel, această măsură a căpătat un avânt deosebit în țările occidentale, atât ca urmare a îmbătrânirii populației, cât şi ca urmare a schimbării obiceiurilor de viață.

În ceea ce priveşte implicarea politică, cei mai mulți tineri nu sunt interesați deloc sau sunt interesați în mică măsură de viața politică[15]. Cel mai puțin interes este atras de politica la nivel european, urmată de cea la nivel local şi național (ponderea tinerilor neinteresați sau puțin interesați este de peste 60% în toate cele 3 cazuri). În urma unui studiu realizat prin focus-grupuri cu tineri, implicarea tinerilor în viața politică, realizat de Mednet, majoritatea celor intervievați şi-a exprimat în mod clar reticențele față de implicarea directă. Cei mai mulți dintre participanți sunt convinşi că „nu sunt făcuți" pentru politică şi resping aderarea la un partid. Ei admit că implicarea în viața politică este importantă, dar nu sunt dispuşi să fie ei aceia care să se implice. În ceea ce priveşte participarea la vot, conform sondajului, care le cere respondenților să aprecieze cu note de la 1 la 10 probabilitatea de a vota la alegerile pentru Parlamentul European din 2014, 67% dintre tinerii din România au dat note peste 5, iar 38% dintre aceştia au dat ca sigură prezența la urne. La polul opus, 30% dintre subiecți au răspuns că probabil nu vor vota la scrutinul în cauză, iar 11% au dat ca sigură această opțiune.

[15] Idem

5. Cercetare online

Implicarea civică a tinerilor din România

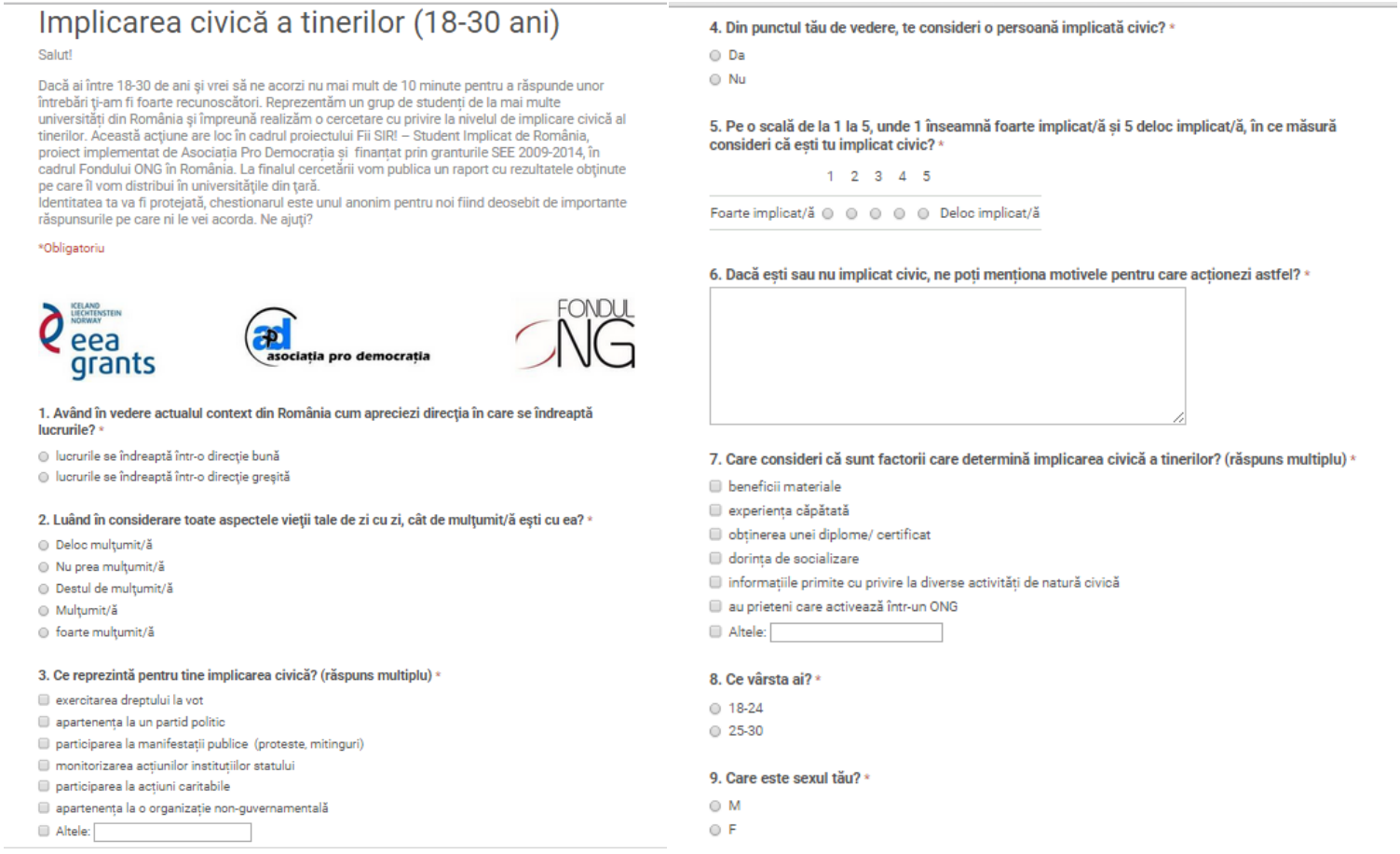
de Manolache Emanuela Teodora

Acest studiu a fost realizat în perioada 4-27 noiembrie 2014 şi a avut scopul de a deteremina gradul de implicare a tinerilor cu vârste cuprinse între 18-30 de ani, în societatea românească.

Elaborarea lui a pornit dintr-o nevoie de a cunoaşte pentru cât de mulți tineri implicarea civică este o adevărată coordonată în viața de zi cu zi, care sunt motivele pentru care tinerii aleg sau nu să se implice şi ce opinii şi mentalități există la nivelul diferitelor sectoare de vârstă : 18-24 şi 25-30 de ani, asupra implicării active în societate. De altfel, politicile europene educaționale identificate care vizează tineretul au patru priorități specifice pentru a favoriza cetățenia activă a tinerilor: informarea, participarea, activitățile de voluntariat şi o mai bună cunoaştere a tineretului.

Studiul de față s-a bazat pe o metodă cantitativă (chestionarul), s-a desfăşurat în mediul online şi a avut 342 de respondențiDomeniile de interes ale acestui studiu vizează situația socio-economică a tinerilor, participarea civică şi politică, statutul ocupațional, ultima formă de învățământ absolvită.

Chestionarul utilizat poate fi accesat la:
https://docs.google.com/a/apd.ro/forms/d/1lDgaaaV1VgbVOP4BcDR4I5DUhc3BtXxoR90VE1ugR6I/viewform
şi este structurat astfel:

Implicarea civică a tinerilor (18-30 ani)

Salut!

Dacă ai între 18-30 de ani şi vrei să ne acorzi nu mai mult de 10 minute pentru a răspunde unor întrebări ţi-am fi foarte recunoscători. Reprezentăm un grup de studenţi de la mai multe universităţi din România şi împreună realizăm o cercetare cu privire la nivelul de implicare civică al tinerilor. Această acţiune are loc în cadrul proiectului Fii SIR! – Student Implicat de România, proiect implementat de Asociaţia Pro Democraţia şi finanţat prin granturile SEE 2009-2014, în cadrul Fondului ONG în România. La finalul cercetării vom publica un raport cu rezultatele obţinute pe care îl vom distribui în universităţile din ţară.
Identitatea ta va fi protejată, chestionarul este unul anonim pentru noi fiind deosebit de importante răspunsurile pe care ni le vei acorda. Ne ajuţi?

*Obligatoriu

1. Având în vedere actualul context din România cum apreciezi direcţia în care se îndreaptă lucrurile? *

- lucrurile se îndreaptă într-o direcţie bună
- lucrurile se îndreaptă într-o direcţie greşită

2. Luând în considerare toate aspectele vieţii tale de zi cu zi, cât de mulţumit/ă eşti cu ea? *

- Deloc mulţumit/ă
- Nu prea mulţumit/ă
- Destul de mulţumit/ă
- Mulţumit/ă
- foarte mulţumit/ă

3. Ce reprezintă pentru tine implicarea civică? (răspuns multiplu) *

- exercitarea dreptului la vot
- apartenenţa la un partid politic
- participarea la manifestaţii publice (proteste, mitinguri)
- monitorizarea acţiunilor instituţiilor statului
- participarea la acţiuni caritabile
- apartenenţa la o organizaţie non-guvernamentală
- Altele:

4. Din punctul tău de vedere, te consideri o persoană implicată civic? *

- Da
- Nu

5. Pe o scală de la 1 la 5, unde 1 înseamnă foarte implicat/ă şi 5 deloc implicat/ă, în ce măsură consideri că eşti tu implicat civic? *

	1	2	3	4	5	
Foarte implicat/ă	○	○	○	○	○	Deloc implicat/ă

6. Dacă eşti sau nu implicat civic, ne poţi menţiona motivele pentru care acţionezi astfel? *

7. Care consideri că sunt factorii care determină implicarea civică a tinerilor? (răspuns multiplu) *

- beneficii materiale
- experienţa căpătată
- obţinerea unei diplome/ certificat
- dorinţa de socializare
- informaţiile primite cu privire la diverse activităţi de natură civică
- au prieteni care activează într-un ONG
- Altele:

8. Ce vârsta ai? *

- 18-24
- 25-30

9. Care este sexul tău? *

- M
- F

10. Care este ultima formă de învățământ pe care ai absolvit-o? *

- Învățământ primar
- Învățământ gimnazial
- Liceu
- Școală postliceală/ profesională
- Facultate - licență
- Facultate - master
- Facultate - doctoral
- Altele: [ ]

11. Care este mediul tău de proveniență? *

- Rural
- Urban

12. Care este statutul tău ocupațional? *

- Elev/ă de liceu
- Student/ă și angajat/ă cu carte de muncă
- Student/ă neangajat/ă
- Șomer/ă
- Angajat/ă cu carte de muncă
- Angajat/ă fără carte de muncă
- Altele: [ ]

13. Referindu-te la ultimele 12 luni, care este venitul tău lunar? *

- sub 500 lei
- 500-1000 lei
- 1001- 2000 lei
- 2001-3000 lei
- peste 3000 lei
- Altele: [ ]

Proiect finanțat prin granturile SEE 2009-2014, în cadrul Fondului ONG în România.
Pentru informații oficiale despre granturile SEE și norvegiene accesați www.eeagrants.org

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a granturilor SEE 2009-2014.

Trimiteți

Definirea implicării civice la tineri

În ceea ce priveşte implicarea civică, e important a se observa care este, în concepția tinerilor, cea mai relevantă formă de implicare în societate. Astfel, rezultatele indică o majoritate covârşitoare ce consideră că forma de implicare cea mai populară este exercitarea dreptului la vot, în timp ce cei mai puțini văd această implicare ca pe apartenența la un partid politic. Printre alte forme de implicare alese de tineri se regăsesc, în ordine descrescătoare, următoarele: participarea la acțiuni caritabile, participarea la manifestații publice de tip proteste şi mitinguri, monitorizarea instituțiilor statului şi apartenența la o organizație non-guvernamentală.Această generație pare a avea o oarecare propensiune către protest. Deşi sunt apatici față de modurile clasice de a face politică, ei par a fi gata să se mobilizeze în eventualitatea unor proteste pe diverse teme. Principala problemă pare a fi faptul că nu au găsit o modalitate de a face tranziția între participarea politică informală – de protest şi împotrivire – către participarea politică formală şi procesul de luare a deciziilor.''[16]

Respondenții

De remarcat este, în primul rând, faptul că peste o treime dintre respondenți sunt de sex feminin, ceea ce denotă o mai mare vizibilitate a femeilor printr-o mai mare înclinare a acestora de a fi preocupate de viața civică şi participarea activă. Atât în mediul rural, cât şi în cel urban, remarcăm că tinerele sunt întotdeauna mai receptive la implicarea civică decât bărbații : 233 femei versus 109 bărbați.

Gradul de implicare

Dintre respondenții chestionarului de față, 223 de tineri au afirmat că se consideră pe sine ca fiind o persoană implicată civic, doar 119 dintre ei afirmând contrariul. Bineînțeles că în ceea ce priveşte **gradul** de implicare, lucrurile se schimbă. Studiul relevă că mai mult de o treime dintre respondenți se situează între pragurile extreme: implicat versus neimplicat, alegând mai degrabă o poziție neutră: nici foarte implicați, dar nici total neimplicați. Aşa cum probabil era de aşteptat, cei mai puțini tineri s-au caracterizat ca fiind foarte implicați, contra unui număr mai mare de persoane ce s-au catalogat ca deloc implicate.

[16] Raportul ''Tineri în România-griji, aspirații, atitudini şi stil de viață'', Fundația Ebert Stiftung, Bucureşti, 2014

Aceste luări de poziții sunt subiective şi interpretabile, deoarece s-au bazat pe note acordate de însăşi persoanele care au răspuns la chestionar şi, prin urmare, depind foarte mult şi de percepția şi sinceritatea fiecărui respondent la momentul completării chestionarului.

Un alt pas necesar în acest studiu a fost mutarea focusului de pe respondent spre ansamblul societății, mai cu seamă, spre ceilalți tineri. Astfel, aceştia au fost întrebați ce părere au cu privire la factorii care determină implicarea civică a tinerilor, în general. Peste două treimi dintre tineri au răspuns alegând multiple cauze ale implicării, precum: experiența căpătată, dorința de socializare sau obținerea unei diplome sau al unui certificat. Într-o proporție mai mică, alții au considerat că motivele pentru care tinerii se implică ar fi: informațiile cu privire la diverse activități de natură civică, beneficii materiale sau faptul că au deja prieteni care activează într-un ONG.

Mediul de proveniență

Chestionarul a fost completat de mai puțin de o treime de tineri ce locuiesc în mediul rural şi de peste două treimi care trăiesc în mediul urban.

De exemplu, dintr-un total de 233 respondenți de sex feminin, doar 66 dintre cele care au răspuns chestionarului trăiesc în mediul rural, ceea ce înseamnă că mai mult de jumătate din respondentele noastre trăiesc în mediul urban. Putem concluziona astfel că implicarea civică este în continuare privilegiată la oraș, decât în mediul rural, unde concepțiile sunt mult mai diverse asupra impactului și importanței acestei implicări.

În acelaşi timp, numărul persoanelor de sex masculin care au răspuns chestionarului în mediul rural este vizibil mai scăzut: 23, dintr-un total de 109 respondenți de sex masculin, comparativ cu un număr de 86 tineri ce locuiesc în mediul urban. Cunoaștem, în general, că băieții sunt mai puțin motivați și înclinați spre implicare și activități extracurriculare decât fetele, iar mediul de proveniență reliefează și alte aspecte ale implicării: de cele mai multe ori, în mediul rural, pe lângă faptul că implicarea este mai puțin semnificativă (dacă ne gândim la alte activități civice, decât votul) în general, ea este cu atât mai scăzută pe categorii de vârstă și de sex. O concluzie ar arătaîn felul următor: fetele sunt mai implicate decât băieții, atât la oraș, cât mai ales la sat.

Fără a formula o concluzie deterministă, putem afirma (şi pe baza realității sociale din România), că în general, tinerii care locuiesc în mediul urban sunt mai predispuşi spre implicare activă decât cei ce trăiesc în

mediul rural. Acest lucru se poate explica în cazul celor din mediul rural şi prin relativa absență a altor forme de participare civică, de tipul asociațiilor, organizațiilor de tineret, prezente mai ales în mediul urban.

O altă explicație logică ar putea fi şi simplul fapt că tinerii din mediul rural nu manifestă un interes real față de implicarea în societate, din cauza mentalităților ce persistă în mediul rural. (de tip cetățean pasiv, ce asistă la evoluția țării, fără a se implica).

Vârstă

Studiul de față şi-a propus să analizeze implicarea civică pentru categoria de vârstă cuprinsă între 18 şi 30 de ani. Pentru o mai bună analiză a acestei probleme, în chestionar am divizat-o în două sub-categorii : 18-24 şi 25-30 de ani.

Astfel, am observat un interes mai mare exprimat de cei cu vârsta cuprinsă între 18 şi 24 de ani, în ceea ce priveşte implicarea activă în societate. Dintr-un număr total de 342 de respondenți, doar 37 dintre ei aparțin categoriei de 25-30 de ani. Acest lucru sugerează că înaintarea în vârstă a tinerilor din România este un factor important ce influențează negativ implicarea lor civică. Desigur că, în cazul tinerilor de 25-30 de ani, apar mai multe preocupări şi griji de alte tipuri: întemeierea unei familii, un loc de muncă stabil, etc.

În plus, tinerii de 18-24 de ani fac parte din generații ce au o altă viziune asupra raportului societate-cetățean, pe care îl concep ca fiind un raport activ.

Statutul ocupațional

În construirea profilului tânărului cetățean român trebuie încadrat un alt factor care are o influență semnificativă în comportamentul din societate. Aşa cum am precizat anterior, odată cu înaintarea în vârstă, remarcăm o demobilizare tot mai pregnantă a tinerilor în ceea ce priveşte viața civică.

Astfel observăm că din totalul de respondenți, cei mai mulți provin din categoria studenților fără un loc de muncă, deci cu mai mult timp consacrat unor activități de tip voluntariat. Următoarele categorii clasate au fost cele ale angajaților cu carte de muncă şi ale studenților angajați cu carte de muncă, grupuri ce, de asemenea,

oferă o atenție sporită implicării active. La polul opus se situează elevii de liceu, reieşind că o mică proporție din respondenți e familiarizată cu acest obicei.

Situația financiară

Mai mult de o treime dintre cei ce au răspuns chestionarului, au declarat că venitul lor lunar este sub 500 de lei, urmați de o altă categorie, ce se încadrează în intervalul 500-1000 lei pe lună. De menționat este şi faptul că cei mai puțini tineri cu vârsta cuprinsă între 18 şi 29 de ani se regăsesc în intervalul de peste 3000 de lei, venit lunar. În consecință, la întrebarea ″Cât de mulțumit eşti de toate aspectele vieții tale ?″ , doar o treime din tineri au răspuns prin ″destul de mulțumit″, foarte puțini dintre ei calificându-se ca ″foarte mulțumiți″. Aceeaşi viziune a tinerilor se observă în momentul în care îşi exprimă opinia asupra mersului lucrurilor în România: mai mult de două treimi dintre aceştia declară că România, în percepția lor, se îndreaptă într-o direcție greşită. În percepția tinerilor, principalele trei probleme cu care se confruntă țara în acest moment sunt: corupția, sărăcia și lipsa locurilor de muncă/șomajul.[17]

Veniturile tinerilor (angajați) diferă în mod substanțial și cresc odată cu vârsta, bărbații câștigând mai mult decât femeile, orășenii mai mult decât cei de la sat, tinerii din București cel mai mult și cei din Moldova cel mai puțin;[18]

Categoria preponderentă în ceea ce privește statutul ocupațional sunt studenții neangajați, ce declară un venit lunar cuprins între sub 500 și 1000 lei/lună. Acest lucru sugerează faptul că, întocmai ca elevii de liceu, acești studenți au venitul pe care îl au părinții, depinzând de posibilitățile acestora. În categoria celor care au un venit mai mare, cuprins în intervalul 1001-3000 lei se găsesc cei care au absolvit ciclul licență, ceea ce indică faptul că studiile măresc rata angajabilității și scad timpul acordat anumitor forme de implicare civică. Dacă vom compara aceste aspecte cu cele ale implicării, vom constata că studenții care nu au absolvit încă sunt și cei mai implicați, comparativ cu cei care au deja un loc de muncă și declară că nu mai au timp de alte activități de acest tip.

Implicarea-dimensiuni de percepție

[17] Ibidem
[18] Ibidem

Reamintim că obiectivul studiului de față este acela de a identifica gradul de implicare al tinerilor şi de asemenea, motivele care îi determină pe aceştia să acționeze în consecință.

Tinerii care au răspuns afirmativ întrebării ″Din punctul tău de vedere, te consideri o persoană implicată civic?″, oferă ca motivație pentru comportamentul lor următoarele argumente: pentru aceștia, implicarea este o activitate plăcută, o datorie ca cetățeni, o contribuție pentru un viitor mai bun al țării sau o oportunitate de dezvoltare şi socializare. Majoritatea răspunsurilor vizează însă nevoia de a contribui la dezvoltarea societății în ansamblul ei. Tinerii sunt în special conştienți că implicarea şi schimbarea trebuie să pornească de la nivelul comunităților mici şi nu de la decidenții politici, despre care au o părere rezervată.

De cealaltă parte, cei care nu se implică afirmă că motivele sunt foarte simple: fie nu sunt interesați de acest aspect al vieții publice, fie nu sunt informați ori nu au timp. Ei mai afirmă cu resemnare că societatea românească se află deja pe o direcție greşită şi implicarea lor nu ar mai aduce niciun beneficiu, fiind deci, superficială, ba mai mult, ea nu aduce beneficii materiale şi nu merită.

De remarcat este şi faptul că majoritatea celor care s-au declarat ca fiind persoane foarte implicate sau implicate fac parte dintr-un partid politic şi identifică implicarea civică cu acest tip de activitate: prezența la vot, apartenența la un partid politic şi activitatea desfăşurată în cadrul acestuia. Totuşi, aceşti tineri sunt puțin ca număr.Dintre respondenții noştri, 245 sunt absolvenți ai ciclului liceal, 67 absolvenți de ciclu licență şi 31 de master. Foarte puțini sunt cei care au terminat ciclul gimnazial, o şcoală profesională sau doctoratul la momentul chestionarului. ceea ce denotă că studenții la ciclul licență sunt respondenții principali, fiind şi mai conştienți de ce înseamnă implicare activă, prin însăşi faptul că aparțin unei generații tinere, în care simțul civic pare să se trezească.

În ceea ce priveşte factorii care determină implicarea tinerilor, sunt relevanți, în ordine descrescătoare: experiența obținută, dorința de socializare, informațiile primite cu privire la diverse activități de natură civică, după care urmează beneficiile materiale şi faptul că au prieteni care activează într-un ONG.

În privința acestui aspect, ar trebui să facem o mică mențiune: tinerii explică motivele implicării lor prin diferite formulări generale, de tipul d*in dorința de a schimba ceva, de a contribui la dezvoltarea societății în care trăiesc sau din convingere*. În acelaşi timp, ei consideră că factorii determinanți pentru implicarea tinerilor în general sunt experiența dobândită, dorința de socializare sau obținerea unei diplome sau a unui certificat.

Vom menționa, deci, că tinerii se văd pe sine ca un actor important la nivelul societății, dar la nivel general nu uită nici de motivațiile de ordinul beneficiilor aduse de această implicare civică.

În general, am observat că tinerii sunt implicați în special din cauza faptului că nu sunt mulțumiți de situația actuală din România şi de perspectivele ce i se oferă unui tânăr în zilele noastre. Ei consideră, în majoritatea cazurilor, că implicarea le va aduce experiență şi oportunități de dezvoltare, menite să le asigure un viitor mai bun.

În cel de-al doilea caz, al celor refractari implicării, situația se prezintă într-o lumină pesimistă. Plecând de la aceleaşi premise (nemulțumirea față de mersul lucrurilor în societate şi față de viața lor personală), o treime din tineri răspund resemnați şi împăcați cu ideea că implicarea lor sporadică şi izolată nu poate schimba societatea în care trăiesc şi, în consecință, nu văd relevanța acțiunilor lor de participare activă în societate.

Mai departe, ne punem problema implicării pe categorii de vârste şi medii de rezidență. Cu alte cuvinte, câți tineri care se încadrează între 18-24 ani, respectiv 25-30 ani şi provin din mediul rural, respectiv urban, au răspuns chestionarului? Obținem următoarele concluzii: La categoria de vârstă 25-30 de ani, dintr-un total de 37 respondenți, 30 provin din mediul urban şi doar 7 din mediul rural. Dintre aceştia, majoritatea se declară implicați, argumentând că sunt motivați să o facă deoarece doresc o schimbare în societate.

Cei din mediul rural sunt puțin numeroşi şi argumentează că ei înțeleg implicarea civică în special ca exercitare a dreptului de vot şi sunt motivați de a o face din cauze economice, mai exact pentru îmbunătățirea condițiilor din România (locuri de muncă). Aceştia privesc exercitarea votului ca pe o investiție făcută în oamenii politici ce le pot garanta o viață mai bună din punct de vedere economic.

În plus, profilul celor care sunt mulțumiți cu toate aspectele vieții lor, atât în societate, cât şi în privința condițiilor de trai, arată că cei ce s-au declarat *mulțumiți* şi *foarte mulțumiți* au fost cei din mediul urban, cu vârste cuprinse între 18-24 de ani. Acest lucru reliefează o percepție mai optimistă asupra posibilităților, în general, mai ales datorită faptului că majoritatea acestor tineri au ca ultimă formă de învățământ absolvită, liceul, perioadă în care grijile nu se găsesc printre preocupările acestora. Ei nu se confruntă deocamdată cu piața muncii și, în consecință, sunt mai înclinați să creadă în schimbare și în buna evoluție a României, dintr-o perspectivă optimistă și luând în calcul și contribuția lor personală la această schimbare în bine. Ba mai mult, de cele mai multe ori, ei consideră acest aspect normal din partea cetățenilor, care, în viziunea lor, trebuie să se implice pentru o viață mai bună. În schimb, în timp ce facem trecerea de la categoria 18-24 ani la 25-30

ani, observăm o percepție mult mai rezervată în ceea ce privește mulțumirea față de viața din România. În această categorie, mulțumiți s-au declarat doar cei care au absolvit studii superioare, de tip masterat și care au o altă viziune asupra societății, beneficiind de o educație care le-a lărgit orizonturile și conștiinciozitatea și le-a modificat mentalitatea în ceea ce privește civismul.

Concluzii

În final, vom adăuga faptul că numărul relativ redus de chestionare, discrepanța între femei și bărbați și categoriile de vârstă, deși înlesnesc analiza, nu permit o transpunere relevantă în procente în ceea ce privește implicarea civică a tinerilor în societatea românească. Putem doar conclude că implicarea există în proporții diferite în rândul tinerilor, în funcție de vârsta, sexul, ocupația și concepțiile lor despre societate. Prin acest studiu, am încercat să demonstrăm că deși la scară redusă, ideile generale identificate și în studiul realizat de către Centrul de Sociologie Urbană și Regională (CURS) în 2014 se regăsesc și aici. Principalele perspective urmărite s-au dovedit asemănătoare în ambele studii: tinerii consideră că România nu se află deocamdată pe o traiectorie bună, nu sunt mulțumiți, în general, de aspectele vieții lor, nu au venituri foarte mari, cei mai mulți depinzând încă de părinți, cei mai tineri au mai mult timp de dedicat implicării în societate, decât cei ce au deja responsabilități familiale sau locuri de muncă stabile, femeile sunt, în general, mai implicate, motivate și dedicate societății decât bărbații, iar mediul de proveniență pune amprente considerabile asupra viziunii despre viață și implicare civică a tinerilor cetățeni români.

Monitorizare online. Perioada 7 noiembrie - 28 noiembrie 2014

Luna noiembrie 2014 a avut o puternică semnificație în media, în special prin intermediul canalelor de socializare, datorită campaniei electorale pentru alegerea președintelui României. O intensă promovare a implicării civice a fost simțită pe paginile şi grupurile de Facebook, cât şi în articolele de pe blogurile unor cunoscuți jurnalişti sau promotori, în general.
La o analiză mai atentă, am observat că intensitatea activității în planul media a crescut în perioada de după primul scrutin al alegerilor prezidențiale, când majoritatea mesajelor poartă îndemnuri la adresa cetățenilor români, de a merge la vot şi de a vota pentru un candidat sau altul.

În această perioadă postările se referă majoritar la cursa prezidențială şi la favoritul ei. Într-un plan secund, începând cu derularea primului tur de scrutin, dar dobândint o amploare din ce în ce mai mare, cu apogeu în data de 16 noiembrie, am remarcat articolele şi postările pline de nemulțumire la adresa Ministerului de Externe, cu privire la organizarea votului în diaspora.
Deşi s-a menționat deja acest aspect, e interesant de observat cum acest eveniment a transformat lucrurile din mediul online, în termeni de mobilizare. Au apărut tot mai multe postări cu caracter pro ieşire la vot .

În perioada 12-16 noiembrie o adevărată revoltă de clipuri video şi postări pe Facebook arătau şi criticau modul dezastruos al organizării alegerilor în străinătate. În acelaşi timp, aceste mesaje încurajau românii să iasă la vot şi să preia frâiele României din mâinile unui Guvern incapabil de a pune la dispoziție condiții normale de vot.
De exemplu, pe paginile de Facebook ale candidatului Iohannis, postările se refereau în special la încurajarea mersului la vot. Aceeaşi situație pe pagini ca cele ale PD-L, PSD sau bloguri aparținând lui Lucian Mîndruță şi Andrei Pleşu.

În timp ce candidații concurează în postări pe Facebook, agențiile de presă româneşti sunt mult mai relaxate în ceea ce priveşte implicarea românilor şi mersul la vot, axându-se pe alte articole , care nu vizează neaparat jocul politic.

O remarcă ce trebuie făcută cu privire la AGERPRES este cea conform căreia agenția a promovat, înainte de al doilea tur de scrutin, un articol al unor cadre didactice care încurajau mersul la vot. Interesant de menționat este că articolul promovează mersul la vot în favoarea unui candidat, promovat de aceste cadre didactice. *"Noi, cadrele didactice universitare, semnatare ale prezentului comunicat, îndemnăm pe toți cetățenii, în general, și pe dascăli și studenți în particular, să aibă încredere în candidatul Victor Ponta și în proiectul său de modernizare a României, să meargă la vot în ziua de 16 noiembrie și să voteze Victor Ponta",* se menționează în comunicat[19].

De asemenea, alte articole indică votul acordat de anumite nume de pe scena politicului, candidatului lor preferat. De cele mai multe ori, aceştia confirmă cu cine au votat şi încurajează cetățenii să facă la fel.

[19] http://www.agerpres.ro/comunicate/2014/11/11/comunicat-de-presa-cadre-universitare-14-32-23

De cealaltă parte, agenția de presă MEDIAFAX nu a promovat articole de acest gen. Aici nu găsim mesaje cu caracter pro implicare, jurnaliştii rezumându-se doar la relatarea subiectelor la ordinea zilei.În rest, temele articolelor se păstrează în sfera comunului. Lupta pentru o implicare mai activă şi pentru prezența la vot se dă, însă, pe grupurile de Facebook, paginile personale sau bloguri. În cercetarea noastră am observat că tinerii sunt foarte implicați pe grupuri şi pagini de Facebook când e vorba despre susținerea unui anumit candidat. Lupta din online în această privință a fost acerbă şi, în consecință, mobilizarea la vot, mult mai mare.

O altă observație ce trebuie precizată este că majoritatea articolelor publicate în luna noiembrie se adresează publicului larg şi sunt constituite din analize critice la adresa societății româneşti care are nevoie de o schimbare în plan social.
Astfel, de cele mai multe ori, jurnaliştii recurg la un mesaj subliminal de încurajare a mersului la vot: *„Lăsați uşi deschise pentru dialog şi pentru construcție. Şi respectați legea. Fiți mai cordiali (dar omeneşte, nu tovărăşeşte), fiți mai modeşti, fiți mai inteligenți!“*

De asemenea, participarea civică nu se referă în această perioadă doar la mersul la vot, ci şi la protestele organizate împotriva Guvernului, găsit vinovat de derularea dezastruoasă a alegerilor din diaspora. De cele mai multe ori, monitorizarea grupurilor de Facebook ale unor Facultăți precum cele de Ştiințe Politice şi nu numai a relevat faptul că studenții sunt un public principal în mobilizarea pentru mersul la urne sau participarea la proteste de stradă.

Monitorizarea noastră a mai scos la iveală faptul că blogurile unor personalități însemnate din viața publică românească nu au încurajat mersul la vot pe tot parcursul acestei perioade, ci cu preponderență în apropierea zilelor decisive. Un alt loc important în topul ştirilor prezente în perioada 7-28 noiembrie în mediul online a fost compararea celor doi candidați la preşedinție, fiecare cu susținerea corespunzătoare. În acelaşi timp e interesant de observat cum această dezbatere a formulat mesaje de mobilizare şi încurajare la vot pentru un candidat sau altul, din partea susținătorilor.

În concluzie, putem afirma cărolul major avut de canalele de socializare, cât şi de media, în general, a transformat bătălia prezidențială din voturi, în implicare civică. Cu alte cuvinte, cel ce a reuşit cel mai bine să mobilizeze poporul şi să îi arate pentru ce luptă şi cum ar trebui să lupte, a fost şi câştigătorul cursei pentru preşedinție.

6. Cercetarea de teren

de Elena Radu şi Carina Cocoş

Cercetarea de teren a constat în aplicarea unui număr de 963 de chestionare unor persoane cu vârsta cuprinsă între 18-30 de ani şi care provin din regiuni diferite, de pe tot teritoriul României, încercând astfel ca rezultatele obținute să fie reprezentative pentru întreaga populație a țării cu caracteristicile celor din eşantion.
Chestionarul realizat de către echipa de cercetare a avut următoarea structură:

Chestionar privind
nivelul de implicare civică a tinerilor
cu vârsta între 18-30 de ani din România

Salut!

Dacă ai între 18-30 de ani şi vrei să ne acorzi nu mai mult de 10 minute pentru a răspunde unor întrebări ți-am fi foarte recunoscători. Eu sunt (numele operatorului), studiez la Facultatea (numele facultății) şi împreună cu colegii mei de la alte universități din România realizăm o cercetare cu privire la nivelul de implicare civică a tinerilor. Această acțiune are loc în cadrul proiectului Fii SIR! – Student Implicat de România, proiect finanțat prin granturile SEE 2009-2014, în cadrul Fondul ONG din România. La finalul cercetării vom publica un raport cu rezultatele obținute pe care îl vom distribui în universitățile de la noi din țară.
Identitatea ta va fi protejată, chestionarul este unul anonim pentru noi fiind deosebit de importante răspunsurile pe care mi le vei acorda. *Mă ajuți?*

1. Cum apreciezi direcția în care se îndreaptă lucrurile în România?

1) lucrurile se îndreaptă într-o direcție bună 2)lucrurile se îndreaptă într-o direcție greşită 3) nu ştiu/ Nu răspund

2. **Luând în considerare toate aspectele vieții tale de zi cu zi, cât de mulțumit/ă eşti cu viața?**1) Mulțumit şi foarte mulțumit 2) Destul de mulțumit/ă 3) Nu prea mulțumit/ă 4) Deloc mulțumit/ă 5) nu ştiu/ Nu răspund

3. **Câtă încredere ai în următoarele instituții?**

	Foarte multă	Multă	Nici multă, nici puțină	Puțină	Deloc	NS/NR
1) armata	1	2	3	4	5	
2) Instituțiile UE	1	2	3	4	5	
3) Biserica	1	2	3	4	5	
4) Organizațiile non-guvernamentale	1	2	3	4	5	
5) Sistemul de învățământ din România	1	2	3	4	5	
6) Poliția	1	2	3	4	5	
7) Justiția	1	2	3	4	5	
8) Primăria	1	2	3	4	5	
9) Mass-media	1	2	3	4	5	
10) Preşedinția	1	2	3	4	5	
11) Guvernul	1	2	3	4	5	
12) Parlamentul	1	2	3	4	5	
13) Partidele politice	1	2	3	4	5	

4. **Ce reprezintă pentru tine implicarea civică? (răspuns multiplu)** *

1) exercitarea dreptului la vot
2) apartenența la un partid politic
3) participarea la manifestații publice (proteste, mitinguri)
4) monitorizarea acțiunilor instituțiilor statului

5) participarea la acțiuni caritabile
6) apartenența la o organizație non-guvernamentală
7) Altele. Care?:

.....

5. Din punctul tău de vedere, te consideri o persoană implicată civic? *

1) Da 2) Nu

6. Pe o scală de la 1 la 5, unde 1 înseamnă foarte implicat/ă şi 5 deloc implicat/ă, în ce măsură consideri că eşti tu implicat civic? *

	1	2	3	4	5	
Foarte implicat/ă	○	○	○	○	○	Deloc implicat/ă

7. Dacă eşti sau nu implicat/ă civic, ne poți menționa motivele pentru care acționezi astfel? *

……
……

8. Care consideri că sunt factorii care determină implicarea civică a tinerilor? (răspuns multiplu) *

1) beneficii materiale
2) experiența căpătată
3) obținerea unei diplome/ certificat
4) dorința de socializare
5) informațiile primite cu privire la diverse activități de natură civică
6) au prieteni care activează într-un ONG
7) Altele. Care?

.....
.....

9. La ultimele alegeri ce au avut loc în România, alegerile prezidențiale din data de 2 noiembrie, respective 16 noiembrie 2014 ai participat?

1) Da, doar în primul tur (2 noiembrie 2014)
2) Da, doar în al doilea tur (16 noiembrie 2014)
3) Da, în ambele tururi
4) Nu

10. Care au fost/ sunt motivele pentru care ai ales să mergi/ să nu mergi la vot?

……
……
……

11. Care sunt principalele surse de informare pe care le-ai consultat pentru a te informa în timpul campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale de anul acesta?

1) presa scrisă (dacă da, câte şi ce publicații?
   Câte: .....Care:.....
2) TV (dacă da, câte şi ce posturi/ canale?
   Câte: .....Care:.....
3) mediul online (dacă da, câte şi ce surse?
   Câte: .....Care:.....
4) materialele informative distribuite de partide (dacă da, câte şi care?
   Câte: .....Care:.....
5) rețele de socializare (dacă da, câte şi care?
   Câte: .....Care:.....
6) familie/ prieteni/ colegi, etc. (câți şi cine dintre aceştia?
7) Câți:.....Care:.....
8) Nu m-am informat
9) Altele. Care?.....

12. În general, cum ai aflat de acțiunile civice la care ai participat ?
Răspuns deschis :

13. Cât de bine considerați că sunt promovate acțiunile civice în comunitatea din care faci parte?

1) foarte bine promovate 2) bine promovate 3) puțin promovate 4) deloc promovate

14. Care sunt principalele surse de informare pe care le consulți pentru a te informa cu privire la acțiunile civice din comunitatea ta?

1) presa scrisă (dacă da, ce publicații?
   .....
2) TV (dacă da, ce posturi/ canale?
   .....
3) mediul online (dacă da, ce surse?
   .....
4) materialele informative distribuite (dacă da, cine le realizează(ONG-urile, Primăria, etc. ?
   .....
5) rețele de socializare (dacă da, care?
   .....
6) familie/ prieteni/ colegi, etc. (dacă da, cine dintre aceştia?
   .....
7) Nu mă interesează
8) Altele.Care?:
   .....

15. Ce organizații de tinereret cunoşti în localitatea/ comunitatea din care faci parte?

1) organizații de tineret ale partidelor;
2) asociații/ organizații studențeşti internaționale;
3) Asociații studențeşti/ ligi naționale
4) Asociații, cluburi sportive (echipe de juniori, echipe de fotbal)
5) Clubul elevilor, fun-cluburi ale formațiilor/ artiştilor
6) Consiliul local al tinerilor/ al elevilor
7) Asociații civice în care sunt implicați tineri

8) Organizații ecologice
9) Asociații profesionale
10) Consiliul elevilor (în licee)
11) Asociații turistice pentru tineret
12) Altele. Care? .....

16. Eşti sau ai fost implicat în activități de voluntariat?

1) da, sunt; De când?.....
2) da, am fost; Pentru cât timp?.....
3) nu sunt, dar intenționez să fac voluntariat;
4) nu sunt şi nici nu intenționez;

17. Ce te-a derminat sau ce te-ar determina să faci voluntariat?

R. deschis:

18. Care este/ sunt domeniul/ domeniile în care faci voluntariat?

1) social;
2) economic;
3) politic;
4) drepturile omului;
5) ecologie;
6) protejarea şi îngrijirea animalelor;
7) sănătate;
8) religie;
9) democrație şi activism civic;
10) altele. Care:

……..

19. În situația în care îți vei întemeia o familie în următorii 5 ani în ce măsură vei mai fi dispus/ă să faci voluntariat?

1) în foarte mare măsură (la fel ca până atunci)

2) în mare măsură
3) nici mică, nici mare măsură
4) în mică măsură
5) în foarte mică măsură (deloc)

20. Care sunt motivele pentru care consideri că a avea o familie te împiedică să faci voluntariat?
R. deschis:

Date socio-democrafice

Prin intermediul următoarelor întrebări ne dorim să aflăm câteva informații despre tine pentru a putea determina categoriile sociale, economice, etc. pe care tu le reprezinți.

21. Ce vârsta ai? * **(în ani împliniți) :…….....……..**

22. Care este sexul tău? *

1) M 2) F

23. Care este ultima formă de învățământ pe care ai absolvit-o? *

1) Învățământ primar
2) Învățământ gimnazial
3) Liceu
4) Şcoală postliceală/ profesională
5) Facultate - licență
6) Facultate - master
7) Facultate - doctoral
8) Altele. Care? :

.....

24. Care este mediul tău de proveniență? *

1) Rural 2) Urban

25. În ce localitatea te-ai născut?

R. deschis:

26. În ce localitatea îți desfăşori studiile?

R. deschis:

27. Care este statutul tău ocupațional? *

1) Elev/ă de liceu
2) Student/ă şi angajat/ă cu carte de muncă
3) Student/ă neangajat/ă
4) Şomer/ă
5) Angajat/ă cu carte de muncă
6) Angajat/ă fără carte de muncă
7) Altele. Care?

.....

28. Referindu-te la ultimele 12 luni, care este venitul tău lunar? *

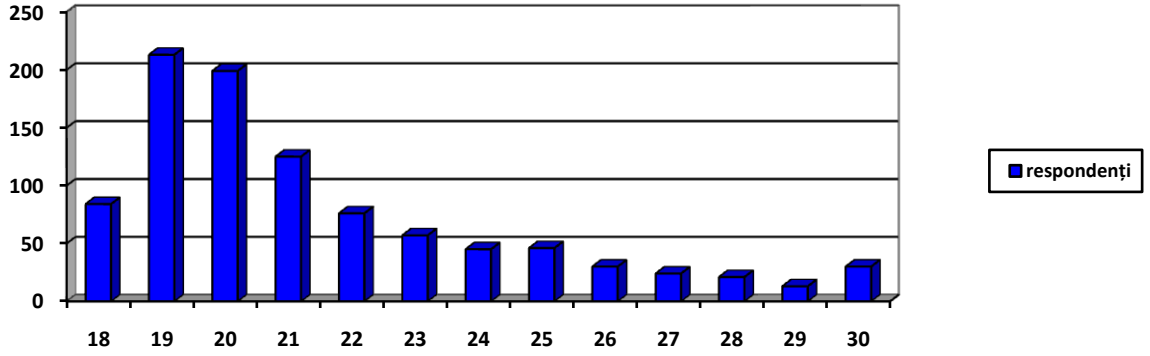
1) sub 500 lei
2) 500-1000 lei
3) 1001- 2000 lei
4) 2001-3000 lei
5) peste 3000 lei

Altele. Care? :.....

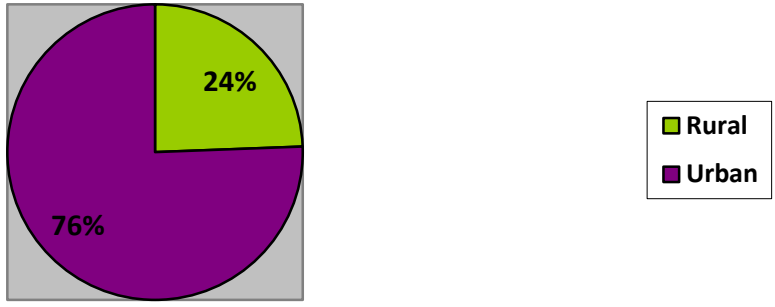
Din punct de vedere al **reprezentării pe gen**, situația se prezintă conform graficului de mai jos:

Vârsta respondenților s-a încadrat între 18-30 de ani, aceştia concentându-se pe segmentul 18-21 de ani, fiind mai frecvent întâlnite persoanele cu o astfel de vârstă în centrele universitare unde au fost aplicate chestionare şi/ sau care au avut disponibilitatea să le răspundă celor care au alcătuit echipa de cercetare.

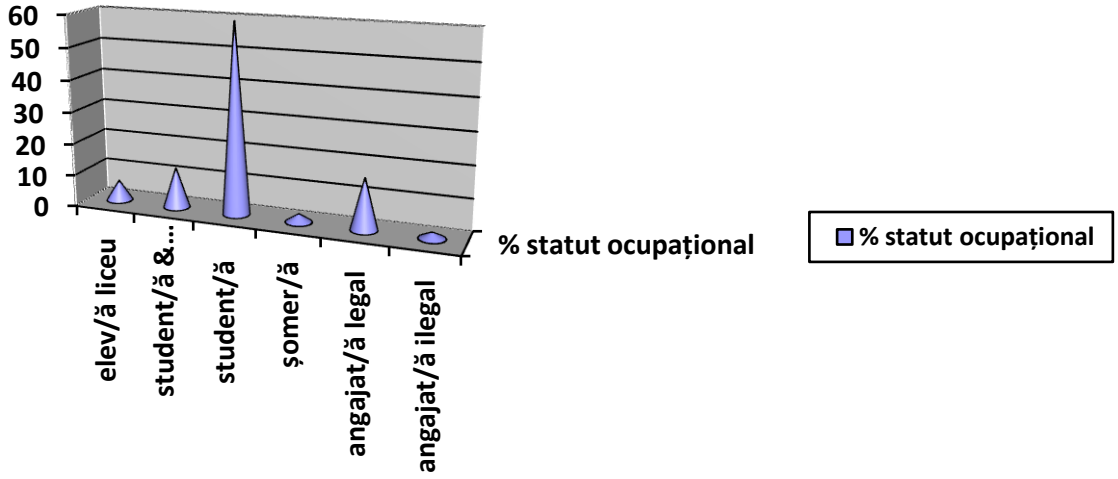

Mediul de rezidență

Din punct de vedere al mediului de rezidență, respondenții din cadru cercetării proiectului de față sunt repartizați conform graficului anterior.

Statutul ocupațional

Dintre numărul total al respondenților, peste jumătate dintre aceștia sunt studenți neangajați, 16% sunt persoane angajate cu carte de muncă, 12,6% fac parte din categoria studenților angajați cu carte de muncă, 6,4 % sunt elevi de liceu, iar șomerii, respectiv angajații fără carte de muncă reprezintă sub 5% din persoanele chestionate.

După trecerea în revistă a unor date socio-demografice vor fi analizate printre cele mai reprezentative subiecte ale cercetării.

Venitul lunar

Conform datelor obținute, veniturile persoanelor cu vârsta între 18-30 ani de pe teritoriul României se situează preponderent în prima categoria, adică sub 500 de lei/ lună sau în cea de-a doua, între 500-1000 lei/ lună. Doar puțin peste 8% dintre aceștia cumulează venituri lunare de peste 2000 de lei.

Încrederea în instituții

În ultimii ani, încrederea în instituțiile statului a scăzut considerabil. Acest impas la nivel social afectează şi alte planuri esențiale funcționării eficiente a statului.

Conform chestionarului propus de APD, se remarcă un declin al nivelului de încredere în majoritatea instituților din România. Acest aspect este privit şi analizat din perspectivă generală, deşi vom lua în considerare pe parcursul raportului, întrebările 21-28 cu privire la vârsta, sexul, forma de învățământ absolvită, mediul de proveniență al cetățenilor, precum şi ocupația (venitul lunar).

Fiind în proporție de 80% absolvenți de învățământ liceal, studiul efectuat arată o lipsă de informare cu privire la mediul politic şi social al statului român. Educația civică menită să abordeze tematici în direcția politică,

economică sau subiecte ample de importanță macrosocială şi macroeconomică, este un factor tratat superficial. Acest fapt duce către o stagnare vizibilă, pe o perioadă lungă de timp a societății si o limitare în capacitatea de adaptabilitate a individului la schimbare. Tinerii care au răspuns la acest chestionar provin atât din mediul rural, cât şi din mediul urban. Se remarcă o tendință de apreciere pozitivă a evoluției statului în ceea ce priveşte tinerii proveniți din vestul României. Diferențele economice, precum şi deschiderea lumii vestice, înglobează o perspectivă pozitivă asupra traiului şi determină discrepanțe evidente în răspunsurile din chestionar.

Astfel, se observă diferențe la nivel demografic, tinerii din centrul României, arătându-se nesatisfăcuți de traiul cotidian. Deşi partea vestică tinde să fie mulțumită în ceea ce priveşte viața, şi consideră că lucrurile se îndreaptă într-o direcție bună, tinerii din centrul, respectiv estul României, manifestă dezamăgire şi neîncredere în viitor.

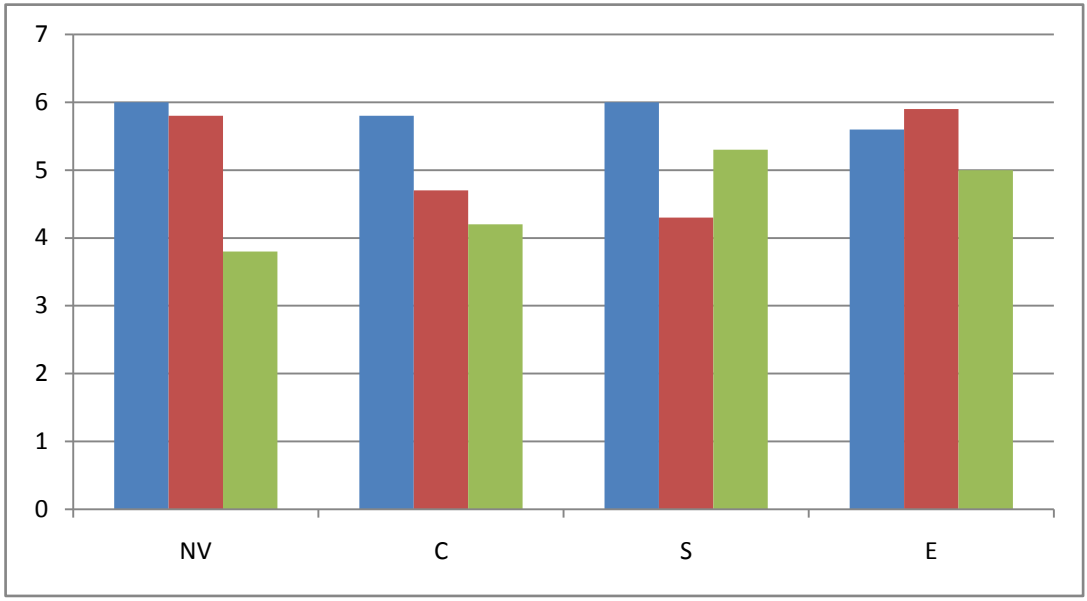
Ca instituții publice, se observă faptul că Instituțiile Uniunii Europene rămân în topul preferințelor tinerilor, deşi acest răspuns este în corelație directă cu nivelul de educație al indivizilor care au luat parte la acest studiu. Luând în considerare un nivel liceal, fără continuarea studiilor la nivel academic, se notează faptul că implicarea civică este determinată de accesul la studiu. Astfel că, se poate observa o atitudine îndoielnică în ceea ce priveşte instituțiile din România. Peste 70% din tineri atestă faptul că nu au *”nici multă, nici puțină”* încredere în instiuțiile statului. Aceeaşi atitudine este valabilă atât pentru locuitorii din vestul României, cât şi pentru cei din est sau centru.

Centralizarea datelor cu privire la gradul de încredere al populației pe zone, se constituie astfel:

Instituțiile UE

Armata

Biserica

Conform tabelului, se observă un nivel de încredere ridicat în ceea ce priveşte Instituțiile Uniunii Europene. Armata ocupă locul 2, alături de Poliție, Justiție şi Guvern. Biserica, este prezentă în răspunsurile cetățenilor ca fiind o instituție ce denotă un grad ridicat de încredere. Cele mai puțin favorizate instituții sunt Parlamentul şi Partidele politice, care tind sa nu fie menționate în topul preferințelor tinerilor.

Definirea subiectivă a implicării civice

Deşi această întrebare (Q4 conform chestionarului) este una semi-deschisă cu răspuns multiplu, lăsând astfel posibilitatea respondentului de a alege mai multe variante şi/sau de a-şi exprima modul propriu de definire a implicării civice, un număr considerabil dintre persoanele chestionate identifică exercitarea dreptului la vot ca fiind principala modalitate de definire a implicării civice, 81,6% dintre respondenți alegând această variantă. Participarea la manifestații publice (proteste, mitinguri) este asociată în proporție de 60% participării civice. Nu departe de acest procent este plasată participarea la acțiuni caritabile, 55% dintre respondenți conferind implicării civice şi o latură socială. În proporție de 46% apartenența la o organizație non-guvernamentală este văzută ca o componentă a implicării civice de către persoanele cu vârsta între 18-30 ani. Monitorizarea

acțiunilor instituțiilor statului, respectiv apartenența la un partid politic sunt asociate implicării civice în proporție de 30%, respectiv 24%.

Lipsa interesului persoanelor tinere față de scena politică din România poate fi văzută ca pe un mecanism de sancționare a actualei clase politice sau ca o atitudine de resemnare față de această sferă a vieții. Dintre cei care au menționat faptul că se consideră implicați civic, printre motivele cele mai invocate se regăseşte dorința de *„schimbare în bine"* a societății, ceea ce poate justifica lipsa interesului față de afilierea politică a acestui grup din populație.
Dintre cei care au ales să adauge şi o altă variantă de răspuns, implicarea civică poate fi reprezentată de către donații, acte de întrajutorare între cetățeni, participarea la consultări publice, desfăşurarea unor inițiative cetățeneşti şi nu în ultimul rând, voluntariatul chiar dacă jumătate dintre respondenți nu sunt voluntari şi doar un sfert dintre aceştia au în intenție să facă.

Astfel, este evidențiat mai cu seamă caracterul militant şi social al implicării civice, ceea ce determină echipa de proiect să țină cont de aceste mențiuni în viitoarele activități din cadrul proiectului.

În cele prezentate până acum au fost trecute elementele ce face parte din definiția subiectivă a implicării civice, urmând ca în secțiunile următoare să fie prezentată percepția individuală asupra implicării de natură civică. Peste 58% dintre respondenți se consideră implicați civic într-o măsură moderată. Aici pot fi regăsite efecte ale respondentului, precum cel al dezirabilității sociale.

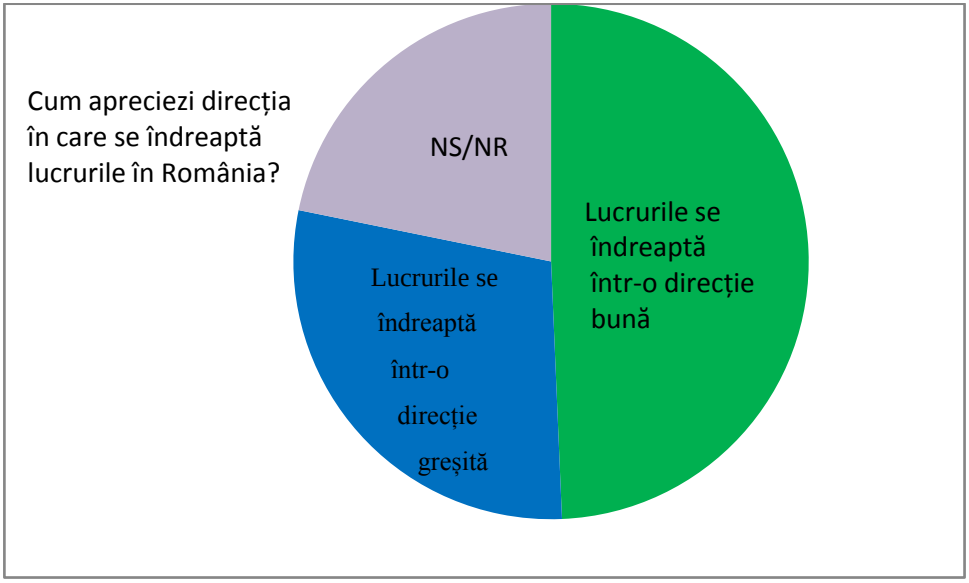
Motivație internă şi/ sau externă
Din punct de vedere al motivelor pe care persoanele cu vârsta cuprinsă între 18-30 ani le invocă atunci când îşi justifică nivelul de implicare civică situația nu este prea încurajatoare. Din totalul chestionarelor aplicate 28,5 % dintre respondenți au ales să nu răspundă acestei întrebări deschise (Q7). Echipa de cercetare a aflat totuşi că există justificări atât în cazul implicării cât şi al neimplicării civice.

Dintre persoanele care **aleg să fie implicate civic** cele mai multe dintre răspunsuri evidențiază faptul că motivația este una de natură externă. 14,8% dintre respondenți aleg să dea dovadă de implicare civică pentru că este resimțită această nevoie la nivelul societății, iar aceştia consideră că prin astfel de acțiuni contribuie la dezvolarea comunității/ societății, asigurând o direcție bună a lucrurilor din viitor prin cultivarea spiritului civic. În proporție de 9,1% motivația respondenților care sunt implicați civic este dată de identificarea unor astfel de

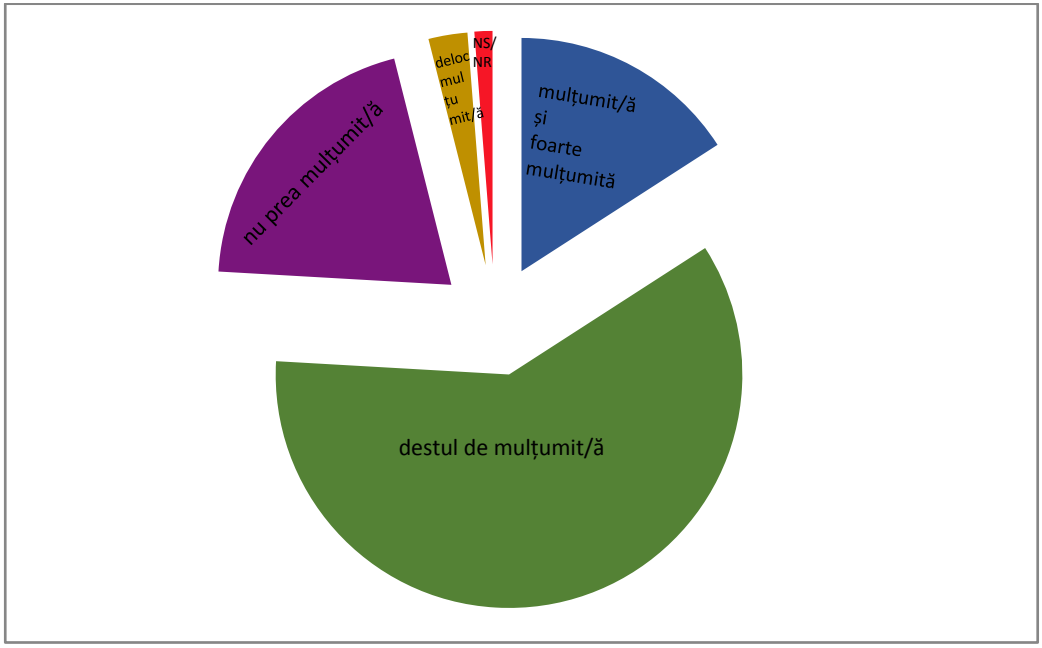
activități cu mecanisme de formare profesională, de a dobândi experiență și a avea un CV mai atractiv. 8,8% îşi justifică opțiunea simplu, acestora plăcându-le să facă voluntariat, să se implice în activități civice, să ajute şi să desfăşoare proiecte destinate unor scopuri diverse. Un alt motiv pentru care implicarea civică este văzută ca benefică este reprezentat de asocierea cu schimbarea în bine a unor elemente societale greșit implementate sau administrate la nivel local/ național, 7,3% din răspunsuri făcând dovada acestui tip de justificare. Alte motivații precum implicarea civică favorizează socializarea și networking-ul, este importantă în garantarea unor drepturi fundamentale, poate fi determinată de anumite circumstanțe, reprezintă o datorie cetățenească au fost fiecare dintre ele recurente în proporție de sub 5% printre persoanele chestionate.
Lipsa implicării civice survine în16,6% dintre cazurile persoanelor cu vârsta între 18-30 de ani pe fondul lipsei de timp datorată timpului alocat studiilor, statutului ocupațional și statutul marital. „Munca prestată gratis" nu este dezirabilă în cazul în care persoanele nu sunt interesate de astfel de activități (8,8%). Lipsa informațiilor (2%) și faptul că în anumite medii nu există oportunități (2%) împiedică persoanele interesate să poată să dea dovadă de implicare civică. În procente mici sunt invocate ca motive pentru neimplicarea civică faptul că timpul liber poate fi planificat altfel, beneficiile survenite în urma unor astfel de implicări nu sunt vizibile, o parte dintre respondenți considerând chiar inutil un astfel de comportament. Lipsa informațiilor cu privire la implicațiile activării civice a fiecărei persoane dintr-o comunitate este reflectată de asocierea făcută de o parte a respondenților între implicare și afilierea la un partid politic. În egală măsură, acest tip de manifestare a civismului este plasată generației tinere având în vedere faptul că aceștia sunt sau ar trebui să fie interesați de schimbarea societății în care trăiesc și își vor desfășura viața.

Rezultatele pe scurt:
Analizând informațiile din baza de date rezultată în urma chestionării respondenților, metodă prin care aceştia şi-au exprimat opinii cu privire la câteva aspect cotidiene româneşti, se pot observa următoarele rezultate:

Q1 – Conform rezultatelor chestionarului, majoritatea persoanelor din segmentul 18-30 de ani crede că România se îndreaptă într-o direcție bună. O parte semnificativă consideră că nu poate aprecia cu exactitate direcția în care se îndreaptă statul şi bifează „nu ştiu/nu răspund".

Q2 – Răspunsurile majoritare la această întrebare denotă faptul că indivizii sunt “destul de mulțumiți” cu viața lor. Acest raspuns prezintă o oarecare ambiguitate, fiind cert faptul că nivelul de viață nu atinge un nivel foarte satisfăcător.

Q3 – La această întrebare, cetățenii se declară încrezători în Biserică şi în instituțiile UE. Pe alocuri, respondenții declară că au încredere şi în armată. Aceste răspunsuri formulează în mod cert nivelul de educație al poporului român. Totodată, lipsa de informare, interes sau deschidere, plasează România anului 2015 încă intr-un cadru limitat, structurat în sânul dogmelor bisericeşti. Se remarcă o stagnare a nivelului social şi o mentalitate îmbătrânită a poporului.

Q4 – Exercitarea dreptului la vot este răspunsul predominant la această întrebare. Într-adevăr, participarea la vot este crucială în stabilirea demersului politic şi încurajată de către toate instituțiile statului. Dreptul la vot implică formularea unui viitor al statului, un viitor care îi este "înmânat" individului, cetățeanului. Dreptul la vot stă la baza inovării perspectivelor şi este crucial în modelarea politica si socială în corelație cu nevoile societății din acel context.

Q5 – La această întrebare, răspunsurile se dovedesc a fi 50/50. Se poate concluziona faptul că cetățenii se consideră persoane implicate civic, în special prin exercitarea dreptului de vot. Însă, participarea civică nu se limitează numai la vot, ci şi la abordarea altor metode prezente în cadrul Q4 (apartenența la un partid politic,

participarea la manifestații publice, monitorizarea acțiunilor instituțiilor statului, participarea la acțiuni caritabile, precum şi apartenența la o organizație non-guvernamentală).

Q6 – Q7 – Majoritatea cetățenilor care au raspuns la aceste întrebări se declară implicați civic, însă nu declară participarea în cadrul altor acțiuni civice în afară de vot. Pe o scală de la 1-5, se evidențiază un nivel de mijloc (3) al participării. Motivele sunt diverse, însă predomină lipsa timpului sau lipsa de interes pentru planul civic.

Q8 – Sunt evidențiați de către respondenți ca factori principali care determină implicarea civică a tinerilor:

- Beneficiile material;
- Experiența dobândită;
- Obținerea unei diploma;
- Dorința de socializare.

Q9 – Q10 – La ultimele alegeri prezidențiale din data de 2 noiembrie, respective 16 noiembrie 2014, se observă un număr ridicat de participanți la vot din cadrul tinerilor. Majoritatea declară faptul că s-au prezentat în ambele tururi (peste 50%).

Motivele pentru care aceştia s-au prezentat la vot sunt: dorința de schimbare, dorința de a-şi exercita dreptul şi de a-şi manifesta o opinie, speranța într-o societate integră, evoluția pe plan politic.

Motivele pentru cei care nu s-au prezentat la vot sunt: neîncrederea în schimbare şi lipsa de timp.

Q11 – În topul preferințelor surselor de informare se evidențiază presa scrisă şi TV, precum şi rețelele de socializare (Facebook). Canalele TV cel mai des accesate sunt: ProTV, Realitatea, B1 TV; O influență puternică în această privință este reprezentată de familie, prieteni sau colegi, însă tinerii preferă să apeleze la mass-media pentru a efectua alegeri individuale.

Q12 - Majoritatea tinerilor declară faptul că au aflat de acțiunile civice la care au participat de la prieteni, colegi, familie, televiziune sau Facebook.

Q13 – Majoritatea tinerilor consideră că acțiunile civice sunt bine promovate în comuninatea din care fac parte. Aceast feedback oscilează cu o atitudine rezervată față de nivelul de promovare al acțiunilor civice din România, raspunsul fiind diferit în funcție de comunitatea de proveniență.

Q14 – Principalele surse de informare pe care tinerii le consultă pentru a se informa cu privire la acțiunile civice din comunitatea din care fac parte sunt presa scrisă (Adevărul, Monitorul de Vrancea, ziarul local), TV (ProTV, Atlas Tv, Antena 1, TVR 1, B1TV, Digi 24), şi nu în ultimul rând sursele online (bloguri, forumuri, Facebook).

Q15 – Se remarcă diversitate în cadrul organizațiilor de tineret cunoscute în diverse localități. Astfel că, tinerii enumeră:

- Organizații de tineret ale partidelor;

- Asociații, organizații studențeşti;
- Asociații studențeşti, ligi naționale;
- Cluburi sportive;
- Fun-cluburi;
- Consilii locale ale tinerilor;
- Asociații civice;
- Organizații ecologice;
- Asociații profesionale;
- Consilii ale elevilor (în licee);
- Asociații turistice pentru tineret.

Q16 – În perioada 2009 – 2015 se desfăşoară numeroase activități de voluntariat, la care tinerii încep să participe. Majoritatea răspunsurilor încadrează diverse participări pe parcursul ultimilor 4-5 ani.

Q17- Tinerii se declară determinați să se înscrie la acțiuni de voluntariat deoarece:

- Acțiunile de voluntariat formează experiență şi sunt un atu în plan professional;
- Se declară curioşi:
- Sunt dornici de a socializa;
- Vor să participe la o schimbare socială/politică;
- Se dezvoltă pe mai multe planuri – social, personal, politic;

Q18 – Se remarcă o tendință către implicarea în domeniul social. Pe locurile 2, 3 se plasează domeniul politic, respectiv cel economic.

Q19 – În cazul întemeierii unei familii, tinerii declară majoritar faptul că vor fi dispuşi în mică măsură să facă voluntariat. Un număr considerabil se arată indiferent, sau nu declară un raspuns cert pro/contra, iar o treime recunosc faptul ca nu vor fi dispuşi să facă voluntariat.

Q20 – Timpul este un factor principal care determină imposibilitatea afilierii la ONG-uri sau activării în diverse acțiuni de voluntariat, după întemeierea unei familii.

Concluzii și critici

Dacă rezultatele acestei cercetări sunt sau nu relevante pentru întreaga populație cu vârsta între 18-30 de ani de pe teritoriul României nu se poate specifica având în vedere dezechilibrele la nivelul datelor socio-democrafice (55% reprezentante ale genului feminin și 45 % reprezentanți ai celui masculin, 25% persoane provenite din mediul rural și 75% din urban, repartizare inegală pe vârstă a respondenților, etc.). Acesta este unul din motivele pentru care formularea unor ipoteze relevante pe baza unor variabile nu a fost înfăptuită. Se

pot stabili numeroase relații de corelație, însă misiunea principală asumată de fiecare cercetător ar trebui să fie constituită de determinarea unor relații de cauzalitate, ceea ce pe baza datelor obținute nu poate fi întocmai realizat.

Misiunea asumată a cercetării desfășurată în cadrul proiectului Fii SIR! – Student Implicat de România a fost aceea de a descrie starea la nivel național a persoanelor cu vârsta între 18-30 de ani din punct de vedere al gradului de implicare civică, definiția subiectivă a implicării civice, sursele de informare cu privire la astfel de acțiuni, implicarea în activități de voluntariat și factorii care ar putea determina în mai mare sau mai mică măsură implicarea civică indiferent de ce activități îi sunt asociate acesteia. În paginile anterioare, atât în cazul cerctării online cât și a celei de teren, au fost prezentate rezultatele obținute cu scopul de a informa cu privire la activitatea de cercetare, dar și pentru a susține echipa de proiect în conturarea și completarea activităților viitoare din cadrul proiectului.

Având în vedere faptul că echipa de cercetare a fost formată din studenți și studente la facultăți de profil umanist, fiind astfel vorba despre persoane în curs de formare și fără experiență, criterii stabilite anterior cu privire la metodologie e posibil să fi suferit adaptări și/ sau modificări ceea ce implică erori ale operatorului de chestionar care au viciat răspunsurile culese. Însă, din punct de vedere al experienței de teren căpătată de către fiecare persoană care a făcut parte din echipa de cercetare din cadrul proiectului se poate afirma faptul că valoare obținută în urma acestei activități este una benefică atât pentru conturarea parcursului academic, cât și profesional al celor implicați.

O analiză în amănunt asupra datelor statistice conturează o societate limitată, constrânsă de mentalități învechite care stagnează sau şovăie încet către un viitor incert. Aborând un cadru vast, sustragem ideea că încrederea în instituții, înseamnă încrederea în stat. Iar încrederea în stat este încrederea în oameni, adică în noi înşine. Într-o societate încă segregată de mentalități mixte, abordăm neîncrederea ca fiind un răspuns universal la ceea ce nu ştim, şi nici nu vrem să aflăm. Observarea mediului politic, percepția zilei de mâine, ca urmare a celei de azi, implică o maturitate în mediul educațional. Responsabilitatea omului, ca cetățean al unui stat este aceea de a nu se lăsa dezinformat, izolat. Ceața politică în care ne perindăm, provoacă un sentiment de inferioritate, o stare non-dinamică pe care noi, parte în parte, ca indivizi, nu o putem controla. Patriotismul pierdut se agață de dorința schimbării, de speranța unei uniuni, însă nu aceea de care avem cu adevărat nevoie, ci o Uniune Europeană. Dreptul de a beneficia de protecția unui ”părinte” politic atât de

grandios, nu este câştigat întocmai corect. Schimbarea mediului, stă în esența umană care constituie structura bolnăvicioasă a statului Român. Răspunsul dorit se ascunde într-o mobilizare națională care trebuie să se întâmple cândva. Ieri nu s-a întamplat nimic. Ci poate acum 25 de ani, când am fost străpunşi de dorința de libertate pe care am gustat-o din plin, până când am devenit noi înşine închişi în ea. Spațiul civic necesită o renaştere în plan social. Ca soluționare a problemelor actuale, propunem inițiative diverse de restructurare a sistemului educațional, public, prin informare şi transparență.

Încurajarea tinerilor la participarea dinamică în sfera socială poate avea loc printr-un marketing low-cost, al instituțiilor ONG, care să promoveze schimbarea. Întrucât aceste organizații sunt într-adevăr soluții pentru îmbunătățirea demersurilor publice şi sociale, promovarea agresivă poate rezulta în efecte pozitive şi pe termen lung. Astfel, se pot propune cooperări la nivel liceal, acțiuni de informare, activități dinamice care să atragă atenția publicului tânăr şi să încurajeze dorința de participare.

7. Reglementări cu privire la implicare civică

de Ingrid Ursulescu și Răzvan Tătaru

IMPLICAREA CIVICĂ constă într-un proces prin care cetățenii influențează deciziile publice, care le afectează propria viață sau pe aceea a comunității. Participarea poate fi:

- activă, atunci când cetățenii interacționează cu aleşii lor sau cu executivul administrației publice locale, pentru a influența deciziile privind politicile publice;
- pasivă, atunci când cetățenii participă doar la o întrunire publică, pentru a primi informații asupra situației unui nou program al autorităților locale, sau atunci când se prezintă la vot, în cadrul procesului electoral.

Participarea cetățenească este cea mai eficientă, atunci când cetățenii se adună să afle şi să discute, dar şi să-şi exprime părerile, iar aceste ocazii sunt foarte utile pentru atingerea consensului, care poate fi un sprijin consistent pentru acțiunile administrației publice locale.

Conceptul de participare cetățenească se bazează pe necesitatea consultării cetățenilor şi exprimarea de către aceştia a opiniilor în legătură cu deciziile care se adoptă la diferite nivele şi de care ei pot fi afectați în mod direct sau indirect.

Participarea cetățenilor reprezintă astfel una dintre cele mai importante resurse, un instrument important în activitățile administrației publice de dezvoltare socio-economică locală, imprimând calitate şi legitimând

procesul decizional prin suportul acordat, atât în conceperea, cât şi în implementarea programelor şi strategiilor de dezvoltare locală. Oamenii sunt mult mai înclinați să susțină deciziile şi programele la realizarea cărora au participat. Pe de o parte, înțeleg aceste decizii sau programe, iar pe de altă parte sunt implicați afectiv şi doresc succesul acestora.

Participarea cetățenilor la procesul de adoptare a deciziilor într-o democrație cu tradiție este un proces gradat, care presupune parcurgerea anumitor etape. Aceste etape se suprapun peste cele două niveluri de participare, ca parte a unui model ideal de implicare a cetățenilor.

Primul nivel al participării este **informarea**, care presupune eforturi atât din partea cetățenilor, cât şi din partea administrației locale. Administrația publică este obligată să emită informații către cetățeni, privind activitatea şi planurile sale, pentru ca aceştia să poată înțelege direcțiile prioritare ale politicii administrative a aleşilor locali.

Al doilea nivel se referă la **consultarea** cetățenilor, aceasta fiind acțiunea autorităților pentru identificarea necesităților cetățenilor, pentru evaluarea priorităților unor acțiuni sau colectarea de idei şi sugestii privind o anumită problemă.

La baza participării cetățeneşti stau o serie de factori, între care un rol deosebit de important este jucat de către administrația locală, care trebuie să fie deschisă spre implicarea cetățenilor în activitatea complexă a procesului de guvernare. Un proces de guvernare eficient trebuie să asigure un transfer continuu de informații de la administrație la cetățeni, dezvoltând în acest fel un canal important de comunicare, care-i va permite în acelaşi timp să culeagă informații de la cetățeni. Participarea cetățenească, element de bază al conceptului de bună guvernare, are relevanță în cazul diferitelor comunități, prin asigurarea accesului acestora la procesul de adoptare a deciziilor şi la elaborarea politicilor a căror aplicabilitate îi influențează în mod direct.

Baza oricărui sistem democratic o constituie posibilitatea poporului, a cetățenilor, de a lua parte la dezbaterile publice. Se accentuează nevoia de transparență procedurală şi o mai bună informare a cetățenilor, referitor la procesul de elaborare a politicilor publice, deplasând centrul de greutate al participării cetățeneşti din sfera electorală înspre domeniul dezbaterilor publice.
Deoarece participarea cetățenească este o idee relativ nouă, inițiativa procesului trebuie să revină într-o primă fază reprezentanților locali. Aceasta presupune un angajament puternic al liderilor locali față de participarea

cetățenească, începând cu primarul şi cu reprezentanții consiliului local. Primarul, dar şi colaboratorii acestuia, ar trebui să-şi exprime angajamentul față de participarea cetățenească clar, sincer şi în mod frecvent. Administrația publică locală trebuie să fie la fel de deschisă la participarea tuturor cetățenilor ca parte a comunității şi față de nevoile acestora în crearea de politici locale şi în aplicarea acestora.

În planificarea participării cetățeneşti, este util să tratăm cetățenii ca şi cum ar fi *clienți ai unei afaceri*. Dacă cetățenii plătesc pentru serviciile administrației, taxe şi impozite, ei ar trebui să fie capabili să „cumpere" acele servicii de care au nevoie şi pe care le doresc. Dacă administrația este plătită din aceste taxe şi impozite, ar trebui să se străduiască să furnizeze servicii de cea mai bună calitate în cel mai eficient mod.Parteneriatul dintre oameni şi administrație depinde de modalitatea în care cetățenii au acces la informațiile care le influențează viața. Cetățenii ar trebui implicați în procesul elaborării şi aplicării politicilor locale, precum şi în stabilirea domeniilor prioritare de intervenție. Ar trebui de asemenea informați cu privire la modalitatea prin care se formează bugetul local, devenind astfel conştienți de greutățile şi oportunitățile financiare existente. În cadrul unor dezbateri publice, întâlniri sau audieri, cetățenilor trebuie să li se ofere şansa formulării unor amendamente care pot fi luate în calcul de către cei responsabili cu adoptarea bugetului local.

Prin intermediul sondajelor de opinie, al interviurilor, al focus grupurilor, al întâlnirilor publice şi prin intermediul altor tehnici de participare cetățenească, autoritățile ar trebui să învețe cum se colectează şi se folosesc opiniile cetățenilor în privința furnizării tuturor tipurilor de servicii publice. Autoritățile ar trebui să încurajeze mai mult cetățenii să participe la şedințele Consiliului Local, putând intra astfel în contact cu problemele locale, precum şi cu procedurile prin care se ia o hotărâre sau alta, acestea putând fi astfel făcute publice.

Participarea cetățenilor ca reprezentanți voluntari în diferite grupuri de lucru, poate contribui la eforturile administrației în a-şi îndeplini responsabilitățile față de cetățeni, într-un mod cât mai transparent şi eficient. Solidaritatea comunității față de provocările locale va creşte astfel prin prezența cetățenilor în astfel de structuri.

Participarea cetățenească, deşi este esențială în cadrul unei democrații, nu este întotdeauna uşor de realizat. Câteodată este necesară voință politică, perseverență şi o anumită dispoziție necesară educării, atât a autorităților, cât şi a cetățenilor, pe tema responsabilităților ce le revin într-o democrație.

Esența acestor idei de participare cetățenească este o comunicare bi-direcțională: de la administrație la cetățeni precum şi de la cetățeni către administrație. Aceasta înseamnă că reprezentanții administrației trebuie să acorde o importanță reală modului în care administrația furnizează informații publicului despre operațiunile şi planurile ei. O bună comunicare a administrației către cetățeni necesită timp şi resurse, care se regăseşte în încrederea şi înțelegerea publică.

În cele ce urmează vom face o scurtă trecere în revistă privind reglementari legislative ale metodelor de implicare civică:

A. Voluntariatul și ONG-urile

Legea nr. 78/2014 privind reglementarea activității de voluntariat în România

Art. 1. - (1) Prezenta lege reglementează participarea persoanelor fizice la activitățile de voluntariat desfăşurate în folosul altor persoane sau al societății, organizate de persoane juridice de drept public sau de drept privat fără scop lucrativ.

Art. 2. - (1) Statul român recunoaşte valoarea socială a activităților de voluntariat ca expresie a cetățeniei active, a solidarității şi responsabilității sociale, precum şi valoarea profesională ca expresie a dezvoltării personale, profesionale, interculturale şi lingvistice a persoanelor care desfăşoară aceste activități.

Art. 3. - În sensul prezentei legi, termenii şi expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

a) voluntariatul reprezintă participarea voluntarului persoană fizică la activități de interes public desfăşurate în folosul altor persoane sau al societății, organizate de către persoane juridice de drept public sau de drept privat, fără remunerație, individual sau în grup;

b) activitatea de interes public reprezintă activitatea desfăşurată în domenii precum: arta şi cultura, sportul şi recreerea, educația şi cercetarea, protecția mediului, sănătatea, asistența socială, religia, activismul civic, drepturile omului, ajutorul umanitar şi/sau filantropic, dezvoltarea comunitară, dezvoltarea socială;

e) voluntarul este orice persoană fizică, fără deosebire de rasă, origine etnică, religie, sex, opinie, apartenență politică, care a dobândit capacitate de muncă potrivit legislației în domeniul muncii şi desfăşoară activități de voluntariat;

Art. 4. - Prezenta lege se fundamentează pe următoarele principii:

a) participarea ca voluntar, activitate de interes public, neremunerată şi bazată pe o decizie liber consimțită a voluntarului;

b) implicarea activă a voluntarului în viața comunității;

c) desfăşurarea voluntariatului cu excluderea remunerației din partea beneficiarului activității;

d) participarea persoanelor la activitățile de voluntariat, pe baza egalității de şanse şi de tratament, fără discriminări;
e) activitatea de voluntariat nu substituie munca plătită;
f) caracterul de interes public al activității de voluntariat.
Art. 6. - Autoritățile administrației publice sprijină derularea activităților de voluntariat prin includerea în strategiile de dezvoltare locală sau națională a unor capitole distincte despre rolul voluntariatului ca resursă de dezvoltare a bunăstării sociale, şi nu ca modalitate de reducere a cheltuielilor, precum şi modul de sprijinire a voluntariatului pentru atingerea priorităților locale sau naționale.
Art. 10. - (2) Activitatea de voluntariat se consideră experiență profesională şi/sau în specialitate, în funcție de tipul activității, dacă aceasta este realizată în domeniul studiilor absolvite.
(3) Pe durata perioadei activității de voluntariat, precum şi la încheierea activității de voluntariat, organizația-gazdă, la cererea voluntarului, eliberează un certificat de voluntariat la care este anexat un raport de activitate. Acestea se întocmesc în limba română dacă au fost emise pe teritoriul

HOTARARE nr. 1579 din 2005 pentru aprobarea Statutului personalului voluntar din serviciile de urgență voluntare
ART. 1 Prezentul statut reglementeaza selecționarea, promovarea și facilitarea participării personalului voluntar, în spiritul solidarității civice, la acțiunile organizate de autoritățile administrației publice locale în cadrul serviciilor de urgență voluntare, precum și drepturile și obligațiile acestuia.

Ordonanța nr. 26/2000 cu privire la asociații şi fundații
Art. 1. - **(1)** Persoanele fizice şi persoanele juridice care urmăresc desfăşurarea unor activități de interes general sau în interesul unor colectivități ori, după caz, în interesul lor personal nepatrimonial pot constitui asociații ori fundații în condițiile prezentei ordonanțe.
(2) Asociațiile şi fundațiile constituite potrivit prezentei ordonanțe sunt persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial.
(3) Partidele politice, sindicatele şi cultele religioase nu intră sub incidența prezentei ordonanțe.
Art. 2. - Prezenta ordonanță are ca scop crearea cadrului pentru:
a) exercitarea dreptului la liberă asociere;
b) promovarea valorilor civice, ale democrației şi statului de drept;
c) urmărirea realizării unui interes general, local sau de grup;

d) facilitarea accesului asociațiilor şi fundațiilor la resurse private şi publice;
e) parteneriatul dintre autoritățile publice şi persoanele juridice de drept privat fără scop patrimonial;
f) respectarea ordinii publice.

Lege nr. 350/2006- Legea tinerilor

Art. 3. - Autoritățile administrației publice centrale şi locale, unitățile, instituțiile şi serviciile publice subordonate acestora au obligația să sprijine activitatea de tineret şi să asigure cadrul adecvat de desfăşurare a acesteia la nivel național şi local, în condițiile legii.

Art. 4. - Politicile în domeniul tineretului au la bază următoarele principii generale:

a) elaborarea şi promovarea unor strategii globale şi integrate şi fundamentarea acestora în baza rezultatelor cercetărilor sociale actuale;

b) asigurarea participării tinerilor la deciziile care îi vizează, inclusiv la elaborarea, promovarea şi realizarea politicilor în domeniul tineretului, în special prin intermediul structurilor neguvernamentale de tineret şi pentru tineret;

c) sporirea gradului de participare a tinerilor la viața publică şi încurajarea acestora în vederea asumării responsabilităților individuale sau de grup;

d) sprijinirea şi îndrumarea tinerilor în vederea participării active a acestora la viața economică, educațională şi culturală a țării;

e) stimularea cooperării autorităților şi instituțiilor publice centrale şi locale cu structurile neguvernamentale de tineret şi pentru tineret, prin înființarea de consilii consultative constituite din organizațiile neguvernamentale de şi pentru tineret de pe lângă fiecare autoritate sau instituție publică centrală ori locală care gestionează fonduri destinate tineretului;

f) garantarea dreptului la educație, instruire şi specializare profesională;

g) stimularea accesului tinerilor la informație şi tehnologii informaționale;

h) stimularea mobilității în rândul tinerilor;

i) stimularea voluntariatului în rândul tinerilor;

j) promovarea dialogului intercultural şi combaterea rasismului, xenofobiei şi intoleranței în rândul tinerilor.

Art. 10. - **(1)** Autoritățile administrației publice locale şi județene asigură cadrul instituțional şi condițiile necesare pentru participarea tinerilor la luarea deciziilor din domeniul tineretului.

Voluntariatul tinerilor

Art. 20. - Statul, prin instituțiile sale cu responsabilități în domeniu, încurajează activitatea de voluntariat în rândul tinerilor prin:

B. Adunările publice, Asocierile de cetățeni

Constituția României

ARTICOLUL 39 Libertatea întrunirilor

Mitingurile, demonstrațiile, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere şi se pot organiza şi desfăşura numai în mod paşnic, fără nici un fel de arme.

ARTICOLUL 40 Dreptul de asociere

(1) Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate şi în alte forme de asociere.

(2) Partidele sau organizațiile care, prin scopurile ori prin activitatea lor, militează împotriva pluralismului politic, a principiilor statului de drept ori a suveranității, a integrității sau a independenței României sunt neconstituționale.

(3) Nu pot face parte din partide politice judecătorii Curții Constituționale, avocații poporului, magistrații, membrii activi ai armatei, polițiştii şi alte categorii de funcționari publici stabilite prin lege organică.

(4) Asociațiile cu caracter secret sunt interzise.

Legea nr. 60/1991 privind organizarea şi desfăşurarea adunărilor publice

Art. 1. - (1) Libertatea cetățenilor de a-şi exprima opiniile politice, sociale sau de altă natură, de a organiza mitinguri, demonstrații, manifestații, procesiuni şi orice alte întruniri şi de a participa la acestea este garantată prin lege. Asemenea activități se pot realiza numai paşnic şi fără niciun fel de arme.

(2) Adunările publice - mitinguri, demonstrații, manifestații, competiții sportive, procesiuni şi altele asemenea - , ce urmează să se desfăşoare în piețe, pe căile publice ori în alte locuri în aer liber, se pot organiza numai după declararea prealabilă prevăzută de prezenta lege.

(3) Pentru competițiile sportive internaționale, precum şi pentru manifestările sportive internaționale, declararea prealabilă este obligatorie, indiferent de locul de desfăşurare a acestora.

C. Adunările sindicale

Constitutia Romaniei

ARTICOLUL 9 Sindicatele, patronatele şi asociațiile profesionale

Sindicatele, patronatele şi asociațiile profesionale se constituie şi îşi desfăşoară activitatea potrivit statutelor lor, în condițiile legii. Ele contribuie la apărarea drepturilor şi la promovarea intereselor profesionale, economice şi sociale ale membrilor lor.

Legea dialogului social nr. 62/2011

Art.1 f) - Organizație patronală - organizația patronilor, autonomă, fără caracter politic, înființată în baza principiului liberei asocieri, ca persoană juridică de drept privat, fără scop patrimonial, constituită în scopul apărării şi promovării drepturilor şi intereselor comune ale membrilor săi, prevăzute de dispozițiile legale în vigoare, pactele, tratatele şi convențiile internaționale la care România este parte, precum şi de statutele proprii;

u) organizație sindicală - denumire generică pentru sindicat, federație sau confederație sindicală. Se constituie pe baza dreptului de liberă asociere, în scopul apărării drepturilor prevăzute în legislația națională, în contractele colective şi individuale de muncă sau în acordurile colective de muncă, precum şi în pactele, tratatele şi convențiile internaționale la care România este parte, pentru promovarea intereselor profesionale, economice şi sociale ale membrilor săi;

Art. 2. - (1) Organizațiile sindicale sunt independente față de autoritățile publice, de partidele politice şi de organizațiile patronale.

(2) Organizațiile sindicale nu pot desfăşura activități cu caracter politic.

Art. 27. - În vederea realizării scopului pentru care sunt constituite, organizațiile sindicale au dreptul să folosească mijloace specifice, cum sunt: negocierile, procedurile de soluționare a litigiilor prin conciliere, mediere, arbitraj, petiție, pichet de protest, marş, miting şi demonstrație sau grevă, în condițiile prevăzute de lege.

Art. 28. - (1) Organizațiile sindicale apără drepturile membrilor lor, ce decurg din legislația muncii, statutele funcționarilor publici, contractele colective de muncă şi contractele individuale de muncă, precum şi din acordurile privind raporturile de serviciu ale funcționarilor publici, în fața instanțelor judecătoreşti, organelor de jurisdicție, a altor instituții sau autorități ale statului, prin apărători proprii sau aleşi.

(2) În exercitarea atribuțiilor prevăzute la alin. (1), organizațiile sindicale au dreptul de a întreprinde orice acțiune prevăzută de lege, inclusiv de a formula acțiune în justiție în numele membrilor lor, în baza unei împuterniciri scrise din partea acestora. Acțiunea nu va putea fi introdusă sau continuată de organizația sindicală dacă cel în cauză se opune sau renunță la judecată în mod expres.

(3) În exercitarea atribuțiilor prevăzute de alin. (1) şi (2), organizațiile sindicale au calitate procesuală activă.

Art. 29. - Confederațiile sindicale reprezentative la nivel național pot adresa autorităților publice competente, în condițiile **art. 74** din Constituția României, republicată, propuneri de legiferare în domeniile de interes sindical.

Art. 61. - Organizațiile patronale reprezintă, susțin şi apără interesele membrilor lor în relațiile cu autoritățile publice, cu sindicatele şi cu alte persoane juridice şi fizice, în raport cu obiectul şi scopul lor de activitate, în plan național şi internațional, potrivit propriilor statute şi în acord cu prevederile prezentei legi.

D. Accesul la informațiile publice

Constitutia Romaniei

ARTICOLUL 31 Dreptul la informație

(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice şi asupra problemelor de interes personal.

(3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională.

(4) Mijloacele de informare în masă, publice şi private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice.

(5) Serviciile publice de radio şi de televiziune sunt autonome. Ele trebuie să garanteze grupurilor sociale şi politice importante exercitarea dreptului la antenă. Organizarea acestor servicii şi controlul parlamentar asupra activității lor se reglementează prin lege organică.

ARTICOLUL 51 Dreptul de petiționare

(1) Cetățenii au dreptul să se adreseze autorităților publice prin petiții formulate numai în numele semnatarilor.

(2) Organizațiile legal constituite au dreptul să adreseze petiții exclusiv în numele colectivelor pe care le reprezintă.

(3) Exercitarea dreptului de petiționare este scutită de taxă.

(4) Autoritățile publice au obligația să răspundă la petiții în termenele şi în condițiile stabilite potrivit legii.

ARTICOLUL 52 Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

(1) Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoaşterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului şi repararea pagubei.

(2) Condițiile şi limitele exercitării acestui drept se stabilesc prin lege organică.

(3) Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii şi nu înlătură răspunderea magistraților care şi-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență.

Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică

Art. 1. - (1) Prezenta lege stabileşte regulile procedurale minimale aplicabile pentru asigurarea transparenței decizionale în cadrul autorităților administrației publice centrale şi locale, alese sau numite, precum şi al altor instituții publice care utilizează resurse financiare publice, în raporturile stabilite între ele cu cetățenii şi asociațiile legal constituite ale acestora.

(2) Legea are drept scop:

a) să sporească gradul de responsabilitate a administrației publice față de cetățean, ca beneficiar al deciziei administrative;

b) să implice participarea activă a cetățenilor în procesul de luare a deciziilor administrative şi în procesul de elaborare a actelor normative;

c) să sporească gradul de transparență la nivelul întregii administrații publice.

Art. 2. - Principiile care stau la baza prezentei legi sunt următoarele:

a) informarea în prealabil, din oficiu, a persoanelor asupra problemelor de interes public care urmează să fie dezbătute de autoritățile administrației publice centrale şi locale, precum şi asupra proiectelor de acte normative;

b) consultarea cetățenilor şi a asociațiilor legal constituite, la inițiativa autorităților publice, în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative;

c) participarea activă a cetățenilor la luarea deciziilor administrative şi în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative, cu respectarea următoarelor reguli:

1. şedințele şi dezbaterile autorităților şi instituțiilor publice care fac obiectul prezentei legi sunt publice, în condițiile legii;

2. dezbaterile vor fi consemnate şi făcute publice;

3. minutele acestor şedințe vor fi înregistrate, arhivate şi făcute publice, în condițiile legii.

Art. 4. - Autoritățile administrației publice obligate să respecte dispozițiile prezentei legi sunt:

a) autoritățile administrației publice centrale: ministerele, alte organe centrale ale administrației publice din subordinea Guvernului sau a ministerelor, serviciile publice descentralizate ale acestora, precum şi autoritățile administrative autonome;

b) autoritățile administrației publice locale: consiliile județene, consiliile locale, primarii, instituțiile şi serviciile publice de interes local sau județean.

Art. 7. - (1) În cadrul procedurilor de elaborare a proiectelor de acte normative autoritatea administrației publice are obligația să publice un anunț referitor la această acțiune în site-ul propriu, să-l afişeze la sediul propriu, într-un spațiu accesibil publicului, şi să-l transmită către mass-media centrală sau locală, după caz. Autoritatea administrației publice va transmite proiectele de acte normative tuturor persoanelor care au depus o cerere pentru primirea acestor informații.

(4) La publicarea anunțului, autoritatea administrației publice va stabili o perioadă de cel puțin 10 zile calendaristice pentru proiectele de acte normative prevăzute la alin. (2), pentru a primi în scris propuneri, sugestii sau opinii cu privire la proiectul de act normativ supus dezbaterii publice.

(10) Dezbaterile publice se vor desfăşura după următoarele reguli:

a) autoritatea publică responsabilă, prin persoana desemnată conform alin. (7), va organiza întâlnirea, va publica pe site-ul propriu şi va afişa la sediul propriu, alături de documentele menționate la alin. (2), şi modalitatea de colectare a recomandărilor, modalitatea de înscriere şi luare a cuvântului, timpul alocat luării cuvântului şi orice alte detalii de desfăşurare a dezbaterii publice prin care se asigură dreptul la libera exprimare al oricărui cetățean interesat;

b) dezbaterea publică se va încheia în momentul în care toți solicitanții înscrişi la cuvânt şi-au exprimat recomandările cu referire concretă doar la proiectul de act normativ în discuție;

c) la dezbaterea publică vor participa obligatoriu inițiatorul şi/sau inițiatorii proiectului de act normativ din cadrul instituției sau autorității publice locale, experții şi/sau specialiştii care au participat la elaborarea notei de fundamentare, a expunerii de motive, a referatului de aprobare privind necesitatea adoptării actului normativ propus, a studiului de impact şi/sau de fezabilitate, după caz, şi a proiectului de act normativ;

d) în termen de 10 zile calendaristice de la încheierea dezbaterii publice se asigură accesul public, pe site-ul şi la sediul autorității publice responsabile, la următoarele documente: minuta dezbaterii publice, recomandările scrise colectate, versiunile îmbunătățite ale proiectului de act normativ în diverse etape ale elaborării, rapoartele de avizare, precum şi versiunea finală adoptată a actului normativ.

Art. 8. - (1) Participarea persoanelor interesate la lucrările şedințelor publice se va face în următoarele condiții:

a) anunțul privind şedința publică se afişează la sediul autorității publice, inserat în site-ul propriu şi se transmite către mass-media, cu cel puțin 3 zile înainte de desfăşurare;

b) acest anunț trebuie adus la cunoştința cetățenilor şi a asociațiilor legal constituite care au prezentat sugestii şi propuneri în scris, cu valoare de recomandare, referitoare la unul dintre domeniile de interes public care urmează să fie abordat în şedință publică;
c) anunțul va conține data, ora şi locul de desfăşurare a şedinței publice, precum şi ordinea de zi.
(2) Difuzarea anunțului şi invitarea specială a unor persoane la şedința publică sunt în sarcina responsabilului desemnat pentru relația cu societatea civilă.
(3) Participarea persoanelor interesate la şedințele publice se va face în limita locurilor disponibile în sala de şedințe, în ordinea de precădere dată de interesul asociațiilor legal constituite în raport cu subiectul şedinței publice, stabilită de persoana care prezidează şedința publică.
(4) Ordinea de precădere nu poate limita accesul massmediei la şedințele publice.

Legea administrației publice locale nr. 215/2001
Art. 2. - **(1)** Administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se organizează şi funcționează în temeiul principiilor descentralizării, autonomiei locale, deconcentrării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale, legalității şi al consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit.
Art. 42. - **(1)** Şedințele consiliului local sunt publice.
Art. 51. - **(3)** Consilierii locali sunt obligați ca, în îndeplinirea mandatului, să organizeze periodic întâlniri cu cetățenii şi să acorde audiențe.

Lege nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public
Art. 1. - Accesul liber şi neîngrădit al persoanei la orice informații de interes public, definite astfel prin prezenta lege, constituie unul dintre principiile fundamentale ale relațiilor dintre persoane şi autoritățile publice, în conformitate cu Constituția României şi cu documentele internaționale ratificate de Parlamentul României.
Art. 2. - În sensul prezentei legi:
b) prin informație de interes public se înțelege orice informație care priveşte activitățile sau rezultă din activitățile unei autorități publice sau instituții publice, indiferent de suportul ori de forma sau de modul de exprimare a informației;

Art. 3. - Asigurarea de către autoritățile şi instituțiile publice a accesului la informațiile de interes public se face din oficiu sau la cerere, prin intermediul compartimentului pentru relații publice sau al persoanei desemnate în acest scop.

Art. 5. - **(1)** Fiecare autoritate sau instituție publică are obligația să comunice din oficiu următoarele informații de interes public:

a) actele normative care reglementează organizarea şi funcționarea autorității sau instituției publice;

b) structura organizatorică, atribuțiile departamentelor, programul de funcționare, programul de audiențe al autorității sau instituției publice;

c) numele şi prenumele persoanelor din conducerea autorității sau a instituției publice şi ale funcționarului responsabil cu difuzarea informațiilor publice;

d) coordonatele de contact ale autorității sau instituției publice, respectiv: denumirea, sediul, numerele de telefon, fax, adresa de e-mail şi adresa paginii de Internet;

e) sursele financiare, bugetul şi bilanțul contabil;

f) programele şi strategiile proprii;

g) lista cuprinzând documentele de interes public;

h) lista cuprinzând categoriile de documente produse şi/sau gestionate, potrivit legii;

i) modalitățile de contestare a deciziei autorității sau a instituției publice în situația în care persoana se consideră vătămată în privința dreptului de acces la informațiile de interes public solicitate.

(2) Autoritățile şi instituțiile publice au obligația să publice şi să actualizeze anual un buletin informativ care va cuprinde informațiile prevăzute la alin. (1).

(3) Autoritățile publice sunt obligate să dea din oficiu publicității un raport periodic de activitate, cel puțin anual, care va fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea a III-a.

(4) Accesul la informațiile prevăzute la alin. (1) se realizează prin:

a) afişare la sediul autorității sau al instituției publice ori prin publicare în Monitorul Oficial al României sau în mijloacele de informare în masă, în publicații proprii, precum şi în pagina de Internet proprie;

b) consultarea lor la sediul autorității sau al instituției publice, în spații special destinate acestui scop.

(5) Autoritățile şi instituțiile publice au obligația să pună la dispoziția persoanelor interesate contractele de privatizare încheiate după intrarea în vigoare a prezentei legi, prin consultarea la sediul acestora. Prevederile de mai sus nu se aplică în cazul contractelor de privatizare care se încadrează în sfera de aplicare a dispozițiilor art. 12 alin. (1).

Art. 6. - **(1)** Orice persoană are dreptul să solicite şi să obțină de la autoritățile şi instituțiile publice, în condițiile prezentei legi, informațiile de interes public.

(2) Autoritățile şi instituțiile publice sunt obligate să asigure persoanelor, la cererea acestora, informațiile de interes public solicitate în scris sau verbal.
(3) Solicitarea în scris a informațiilor de interes public cuprinde următoarele elemente:
a) autoritatea sau instituția publică la care se adresează cererea;
b) informația solicitată, astfel încât să permită autorității sau instituției publice identificarea informației de interes public;
c) numele, prenumele şi semnătura solicitantului, precum şi adresa la care se solicită primirea răspunsului.
Art. 7. - **(1)** Autoritățile şi instituțiile publice au obligația să răspundă în scris la solicitarea informațiilor de interes public în termen de 10 zile sau, după caz, în cel mult 30 de zile de la înregistrarea solicitării, în funcție de dificultatea, complexitatea, volumul lucrărilor documentare şi de urgența solicitării. În cazul în care durata necesară pentru identificarea şi difuzarea informației solicitate depăşeşte 10 zile, răspunsul va fi comunicat solicitantului în maximum 30 de zile, cu condiția înştiințării acestuia în scris despre acest fapt în termen de 10 zile.
(2) Refuzul comunicării informațiilor solicitate se motivează şi se comunică în termen de 5 zile de la primirea petițiilor.
(3) Solicitarea şi obținerea informațiilor de interes public se pot realiza, dacă sunt întrunite condițiile tehnice necesare, şi în format electronic.
Art. 9. - **(1)** În cazul în care solicitarea de informații implică realizarea de copii de pe documentele deținute de autoritatea sau instituția publică, costul serviciilor de copiere este suportat de solicitant, în condițiile legii.
(2) Dacă în urma informațiilor primite petentul solicită informații noi privind documentele aflate în posesia autorității sau a instituției publice, această solicitare va fi tratată ca o nouă petiție, răspunsul fiind trimis în termenele prevăzute la art. 7 şi 8.
Art. 12. - **(1)** Se exceptează de la accesul liber al cetățenilor, prevăzut la art. 1 şi, respectiv, la art. 11^1, următoarele informații:
a) informațiile din domeniul apărării naționale, siguranței şi ordinii publice, dacă fac parte din categoriile informațiilor clasificate, potrivit legii;
b) informațiile privind deliberările autorităților, precum şi cele care privesc interesele economice şi politice ale României, dacă fac parte din categoria informațiilor clasificate, potrivit legii;
c) informațiile privind activitățile comerciale sau financiare, dacă publicitatea acestora aduce atingere dreptului de proprietate intelectuală ori industrială, precum şi principiului concurenței loiale, potrivit legii;
d) informațiile cu privire la datele personale, potrivit legii;

e) informațiile privind procedura în timpul anchetei penale sau disciplinare, dacă se periclitează rezultatul anchetei, se dezvăluie surse confidențiale ori se pun în pericol viața, integritatea corporală, sănătatea unei persoane în urma anchetei efectuate sau în curs de desfăşurare;
f) informațiile privind procedurile judiciare, dacă publicitatea acestora aduce atingere asigurării unui proces echitabil ori interesului legitim al oricăreia dintre părțile implicate în proces;
g) informațiile a căror publicare prejudiciază măsurile de protecție a tinerilor.
(2) Răspunderea pentru aplicarea măsurilor de protejare a informațiilor aparținând categoriilor prevăzute la alin. (1) revine persoanelor şi autorităților publice care dețin astfel de informații, precum şi instituțiilor publice abilitate prin lege să asigure securitatea informațiilor.
Art. 21. - **(1)** Refuzul explicit sau tacit al angajatului desemnat al unei autorități ori instituții publice pentru aplicarea prevederilor prezentei legi constituie abatere şi atrage răspunderea disciplinară a celui vinovat.
(2) Împotriva refuzului prevăzut la alin. (1) se poate depune reclamație la conducătorul autorității sau al instituției publice respective în termen de 30 de zile de la luarea la cunoştință de către persoana lezată.
(3) Dacă după cercetarea administrativă reclamația se dovedeşte întemeiată, răspunsul se transmite persoanei lezate în termen de 15 zile de la depunerea reclamației şi va conține atât informațiile de interes public solicitate inițial, cât şi menționarea sancțiunilor disciplinare luate împotriva celui vinovat.
Art. 22. - **(1)** În cazul în care o persoană se consideră vătămată în drepturile sale, prevăzute în prezenta lege, aceasta poate face plângere la secția de contencios administrativ a tribunalului în a cărei rază teritorială domiciliază sau în a cărei rază teritorială se află sediul autorității ori al instituției publice. Plîngerea se face în termen de 30 de zile de la data expirării termenului prevăzut la art. 7.

E. Referendumul

Constituția României

ARTICOLUL 90 Referendumul

Preşedintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-şi exprime, prin referendum, voința cu privire la probleme de interes național.

Legea administrației publice locale nr. 215/2001

(3) Consiliul local poate fi dizolvat prin referendum local, organizat în condițiile legii. Referendumul se organizează ca urmare a cererii adresate în acest sens prefectului de cel puțin 25% din numărul cetățenilor cu drept de vot înscrişi pe listele electorale ale unității administrativ-teritoriale.

Art. 70. - **(1)** Mandatul primarului încetează ca urmare a rezultatului unui referendum local având ca obiect demiterea acestuia, organizat în condițiile legii, conform procedurii prevăzute la art. 55 **alin. (3)** - **(7)**.

(2) Referendumul pentru încetarea mandatului primarului se organizează ca urmare a cererii adresate în acest sens prefectului de locuitorii comunei, oraşului sau municipiului, ca urmare a nesocotirii de către acesta a intereselor generale ale colectivității locale sau a neexercitării atribuțiilor ce îi revin, potrivit legii, inclusiv a celor pe care le exercită ca reprezentant al statului.

(3) Cererea va cuprinde motivele ce au stat la baza acesteia, numele şi prenumele, data şi locul naşterii, seria şi numărul buletinului sau ale cărții de identitate şi semnătura olografă ale cetățenilor care au solicitat organizarea referendumului.

(4) Organizarea referendumului trebuie să fie solicitată, în scris, de cel puțin 25% dintre locuitorii cu drept de vot. Acest procent trebuie să fie realizat în fiecare dintre localitățile componente ale comunei, oraşului sau municipiului.

F. Protecția mediului

Constituția României

ARTICOLUL 35 Dreptul la mediu sănătos

(1) Statul recunoaşte dreptul oricărei persoane la un mediu înconjurător sănătos şi echilibrat ecologic.

(2) Statul asigură cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept.

(3) Persoanele fizice şi juridice au îndatorirea de a proteja şi a ameliora mediul înconjurător.

Hotărâre nr. 878/2005 privind accesul publicului la informația privind mediul

Art. 1. - **(1)** Prezenta hotărâre asigură dreptul de acces la informația privind mediul deținută de sau pentru autoritățile publice şi stabileşte condițiile, termenii de bază şi modalitățile de exercitare a acestui drept.

G. Votul și dreptul de a fi ales

Constituția României

ARTICOLUL 36 Dreptul de vot

(1) Cetățenii au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv.

(2) Nu au drept de vot debilii sau alienații mintal, puşi sub interdicție, şi nici persoanele condamnate, prin hotărâre judecătorească definitivă, la pierderea drepturilor electorale.

ARTICOLUL 37 Dreptul de a fi ales

(1) Au dreptul de a fi aleşi cetățenii cu drept de vot care îndeplinesc condițiile prevăzute în articolul 16 alineatul (3), dacă nu le este interzisă asocierea în partide politice, potrivit articolului 40 alineatul (3).

(2) Candidații trebuie să fi împlinit, până în ziua alegerilor inclusiv, vârsta de cel puțin 23 de ani pentru a fi aleşi în Camera Deputaților sau în organele administrației publice locale, vârsta de cel puțin 33 de ani pentru a fi aleşi în Senat şi vârsta de cel puțin 35 de ani pentru a fi aleşi în funcția de Preşedinte al României.

H. Inițiativa legislativă a cetățenilor

Constituția României

ARTICOLUL 74 Inițiativa legislativă

(1) Inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot. Cetățenii care îşi manifestă dreptul la inițiativă legislativă trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare din aceste județe, respectiv în municipiul Bucureşti, trebuie să fie înregistrate cel puțin 5.000 de semnături în sprijinul acestei inițiative.

(2) Nu pot face obiectul inițiativei legislative a cetățenilor problemele fiscale, cele cu caracter internațional, amnistia şi grațierea.

(3) Guvernul îşi exercită inițiativa legislativă prin transmiterea proiectului de lege către Camera competentă să îl adopte, ca primă Cameră sesizată.

(4) Deputații, senatorii şi cetățenii care exercită dreptul la inițiativă legislativă pot prezenta propuneri legislative numai în forma cerută pentru proiectele de legi.

(5) Propunerile legislative se supun dezbaterii mai întâi Camerei competente să le adopte, ca primă Cameră sesizată.

Legea administrației publice locale nr. 215/2001

Art. 97. **(2)** Proiectele de hotărâri pot fi propuse de consilieri județeni, de preşedintele consiliului județean, de vicepreşedinții consiliului județean sau de cetățeni. Redactarea proiectelor se face de către cei care le propun, cu sprijinul secretarului unității administrativ-teritoriale şi al serviciilor din cadrul aparatului de specialitate al consiliului județean.

Inițiativa cetățenească

Art. 109. - **(1)** Cetățenii pot propune consiliilor locale şi consiliilor județene pe a căror rază domiciliază, spre dezbatere şi adoptare, proiecte de hotărâri.
(2) Promovarea unui proiect de hotărâre poate fi inițiată de unul sau de mai mulți cetățeni cu drept de vot, dacă acesta este susținut prin semnături de cel puțin 5% din populația cu drept de vot a unității administrativ-teritoriale respective.

8. Din experiența de cercetător/oare

de Andrei Iacob

Evenimentul ce a reuşit să ne adune pe noi, cei "30 de cercetători", a dus la constituirea echipei de cercetare din proiectul "Fii SIR! - Student implicat de România", echipă formată din studenți ai diverselor universități din România: Timişoara,Bucureşti,Iaşi,Oradea şi Cluj-Napoca, din toate regiunile țării, s-a finalizat cu o listă lungă de succese, la care am contribuit cu sârguință. Atelierul de lucru de care am amintit, a avut loc în frumoasa stațiune montană Predeal, care pentru 3 zile a reprezentat centrul implicării civice a tinerilor. Cu mic cu mare, unii cu mai multă experiență în proiecte de voluntariat, alții începători în ale voluntariatului, dar toți mânați de o sete de cunoaştere, ne-am adunat în gara din Predeal, pe un frig ce anunța sosirea imediată a iernii, de unde am mers către pensiunea ce ne-a găzduit şi ne-a oferit condițiile necesare lucrului în echipă. Cunoaşterea a fost primul pas care trebuia realizat deoarece un grup nu poate colabora dacă membrii săi nu se cunosc, iar sub bagheta magică a neobositei noastre echipe coordonatoare am reuşit să ne cunoaştem, ba chiar să împărtăşim din experiența noastră anterioară în cadrul diverselor proiecte şi de ce nu, să ascultăm cu mare atenție ideile împărtaşite de cei mai mari ca noi, ținând cont că majoritatea suntem anul I la facultate. Încurajarea şi motivarea echipei de cercetare să lucreze asupra metodologiei online, dar şi a celei de teren, stabilirea datelor tehnice referitoare la cercetare, dar şi elaborarea întrebărilor necesare chestionarului s-au datorat profesionalismului echipei de proiect, compusă din Elena Radu şi Iuliana Iliescu. Munca realizată cu multă sârguință şi devotament, a dus la realizarea structurii chestionarului, dar şi a întrebărilor pe care acesta le va cuprinde. Noi, cercetătorii, ne-am asumat angajamentul întocmirii unui raport în urma cercetării mediului online (pagini de Facebook, grupuri, agenții de presă sau blog-uri), dar şi prin aplicarea chestionarelor în numar de aproximativ 1000, ce au fost necesare realizării raportului final.

Pentru a nu mă abate de la subiect şi pentru a nu intra în date tehnice, aşa cum am amintit anterior, activitățile realizate în cele 3 zile ne-au garantat o activitate sigură, care s-a realizat în luna decembrie, şi anume aplicarea pe teren a chestionarelor, care a fost atât o activitate de inițiere pentru majoritatea dintre noi, şi care s-a dovedit a fi mult mai dificilă decât ne imaginam. Lipsa de interes a oamenilor şi grupurile de persoane care comentează au reprezentat doar două dintre problemele pe care le-am întâmpinat în procesul de aplicare al chestionarelor, dar asta nu este totul, de aceea voi realiza un interviu cu colegii mei în care voi expune diverse provocări şi probleme cu care s-au confruntat, situațiile amuzante, metodele la care au recurs pentru a-şi facilita cercetarea, iar în cele din urma vom vorbi despre "deschiderea" oamenilor față de acțiunile tinerilor.

În luna decembrie, pe o vreme nu tocmai prielnică, dar fericiți de zăpada ce prevestea venirea imediată a Crăciunului, am fost motivați să mergem, fie pe stradă, fie în diverse pub-uri sau în universități să aplicăm chestionare. Unii dintre noi, aşa cum am amintit anterior, începători în ale cercetării de teren, au fost destul de dezamăgiți când încă din prima zi refuzul a venit nu de la o singură persoană, ci dimpotrivă. Din discuțiile purtate cu colegii am reuşit să selectez nişte paragrafe, pe care vi le scriu pentru a le cunoaste şi voi.

"Dezamăgiți de interesul scăzut al oamenilor, de lipsa de respect în primul rând față de persoana mea şi apoi de mine ca cercetator, o doamnă a început să facă un "scandal monstru" atunci cand i-am propus să o întrerup din activitate pentru 10 minute, timpul necesar în care trebuia să îmi răspundă la întrebările chestionarului."

"Observând că mai am destul de multe chestionare de aplicat şi nu ştiam unde să mai merg, către ce grupuri să mă mai îndrept să aplic chestionare, dar în acelaşi timp să respect şi criteriile propuse, am considerat că trebuie să adopt o metodă de cercetare neprobabilistică, anume o selecție în lanț sau aşa cum mai este numită ea "metoda bulgărelui de zăpada". Astfel, respondenții, la solicitările mele, mi-au oferit numele altor respondenți, care să facă parte din populația de interes."(Mihaela Roşu)

"Ziua se anunța una bună! Vorbisem cu colegul meu cu o seară înainte şi stabilisem să ne întâlnim într-un parc din Bucureşti pentru a întâlni tineri ce doresc să participe prin completarea chestionarului la cercetarea noastră!
În prima oră nu am reuşit să ademenesc vreun tânăr să completeze acest chestionar, fapt pentru care am fost puțin tristă, dar asta poate datorită faptului că eram începătoare, dar alături de colegul meu am reuşit şi am întâlnit o persoană care a fost receptivă atunci cand i-am vorbit depre tema cercetării.

Timpul se scurgea, iar eu cu greu găseam persoane interesate să mă ajute. În aceasta primă zi am mai găsit încă 4 şi am fost foarte fericită, însă din cauza faptului ca seara se lăsa peste aglomeratul oraş am convenit cu colegul meu să mergem acasă şi să ne reîntoarcem ziua următoare mai optimişti.", mi-a mărturist Claudia, o colegă din Bucureşti.

Poate aceste mici fragmente, dar nu singurele pe care le voi împărtăşi cu voi v-au trezit vii amintiri, vouă, celor care nu sunteți străini de ceea ce înseamnă cercetarea, vouă, care doriți să realizați un proiect ce implică şi cercetarea de teren prin diversele sale metode, voi, care căutați nu zeci, poate sute sau chiar mii de cetățeni cu care să reuşiți să completați doar câteva zeci de chestionare.

Aşa cum v-am promis, o să facem un tur de țară prin diversele centre universitare, să aflăm câte ceva despre experiența de cercetator. În micul interviu pe care l-am realizat cu colegii mei de la Universitatea de Vest din Timişoara, Loredana ne-a mărturisit că nu a întâlnit probleme majore pe teren, dar în procesul de aplicare al chestionarelor a întâlnit persoane, şi nu puține la număr, care o întrebau ce înseamnă implicarea civică şi cu greu i-a convins să răspundă la întrebarea respectivă prin exprimarea propriei opinii. I-am rugat să-mi relateze o întamplare amuzantă, dar şi una mai puțin amuzantă cu care s-au confruntat.

“Nu am avut parte de nici o întâmplare amuzant:una mai puțin amuzantă a fost când una dintre persoanele cărora le-am aplicat chestionarul a început să mă ironizeze, întrebându-mă:
-Vrei să vezi dacă am votat cu Ponta?. Am încercat să-i explic că nu acesta e scopul chestionarului, ci nivelul de implicare a tinerilor. Într-un final a renunțat şi am terminat de completat chestionarul.”

Cu aceste cateva experiențe de cercetător pe care le-am aflat de la studenții din oraşul de pe Bega vom merge la Cluj-Napoca, la Universitatea Babes-Bolyai unde colegii mei de aici nu s-au confruntat cu situații deosebite deoarece majoritatea chestionarelor au fost aplicate în campusul universității unde studenții au manifestat un interes mai mare față de completarea chestionarelor, conștienți fiind de faptul că reprezintă grupul țintă în realizarea proiectului. Să se datoreze asta faptului că oamenii sunt tare calmi şi timpul le este suficient şi pentru completarea unui chestionar de numai 10 minute, sau manifestă un interes mai mare față de implicarea civică? Aceasta este o enigmă la care sperăm să găsim răspunsul cu prilejul unui alt proiect şi unei alte vizite în frumosul oraş Cluj-Napoca.

Fără a părăsi Ardealul mergem într-un alt frumos centru universitar şi anume la Oradea unde colegii mei mi-au amintit faptul că nu a fost o muncă atât de uşoară să aplici chestionare.

“Am mers peste tot, am întâlnit atât oameni interesați să mă ajute, cât şi oameni cu un grad de interes foarte scăzut. Am reuşit în cinci zile să aplic 35 de chestionare, dar asta datorită universității unde am întâlnit atât tineri deosebiți ce au raspuns pozitiv la rugamintea mea de a-mi completa chestionare, chiar dacă au fost destui studenți care nu ştiau ce este implicarea civica. Da! Ştiu că sfarşitul ultimei propoziții este trist, dar este realitatea cu care ne confruntăm, sunt tineri ca şi mine, dar nu mă feresc să spun că este o realitate tristă şi care dacă va mai continua să existe în proporții atât de mari în special în mediile universitare, viitorul nu va fi unul frumos şi luminos aşa cum ni-l dorim. Pe de altă parte, am reuşi în timp ce aplicam chestionare să trecem de la o extremă la alta, de la a ni se vorbi cu ironie, la a fi felicitați pentru ceea ce facem şi chiar la a fi iîcurajați să continuăm această activitate care nu are altceva decat beneficii pozitive pentru noi, tinerii, dar nu numai.”

Aceasta este o mică parte din experiența celor de la Oradea pe care îi vom părăsi pentru moment deoarece ne vom îndrepta atenția către capitala Moldovei şi anume la Iaşi.

“După lungi dezbateri la Predeal a venit timpul să aplicăm chestionarele. Am rămas plăcut impresionat că lumea se oprea şi asculta ce aveam de spus. Majoritatea celor pe care i-am rugat să îmi acorde câteva minute au raspuns afirmativ completării chestionarului, ceea ce m-a bucurat foarte mult.

Dupa ce am chestionat câteva persoane am văzut că majoritatea dintre ei au răspuns că au ales să meargă la vot pentru ca îşi doresc o schimbare. Acest lucru cred ca a devenit un laitmotiv în rândul populației deoarece am primit acest răspuns de foarte multe ori, în schimb mă bucur că măcar au ales să meargă la vot.

Vă dau un sfat, încercați să vă feriți de grupuri, deoarece vor începe să comenteze, să dea nişte răspunsuri pe care respondentul le va lua de bune, astfel, cercetarea va avea de suferit, dar şi nervii vostri.”, mi-a mărturisit Sergiu, student la Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iaşi.

Din discuțiile ce le-am avut cu cei din Moldova am înțeles că a fost o experiență plăcută, bineînțeles confruntându-se şi ei atât cu refuzuri, frig sau lipsa de interes, reuşind prin apel la diverse tactici să ducă cu succes la final această activitate.

“Am fost apreciat pentru munca pe care am depus-o în această cercetare de câțiva tineri din Focşani, care au răspuns bucuroşi întrebărilor pe care eu le-am adresat.”, au fost cuvintele rostite cu o atâta bucurie la Iaşi.

Următoarele centre pe care le-am vizitat au fost cele din Bucureşti. Deşi sunt şi eu student aici am ales să îl prezint ultimul, deoarece întâmplările cu care ne-am confruntat aici, noi cei 7 cercetători au fost mult mai numeroase, poate şi din cauza mărimii oraşului şi numărului mare de oameni ce locuiesc aici.

În discuția pe care am avut-o cu Bianca, studentă la Universitatea din Bucureşti, mi-am amintit de neplăcuta sarcină de a trece răspunsurile în tabel de care nu am scăpat nici unul dintre noi şi care într-adevăr a fost destul de extenuantă ținând cont că trebuia să fim atenți atât la răspunsul din chestionar, cât şi la tabelul destul de mare. Tot Bianca mi-a povestit de momentul mai puțin amuzant,când:*“o persoană s-a apucat să îmi explice cum anume ar fi făcut ea chestionarul, ce alte întrebări ar fi pus şi cum chestionarul nostru nu este grozav.*”

Fie că am colindat parcurile, străzile sau stațiile de metrou pentru a reuşi să întâlnim persoane dornice să ne răspundă la chestionar, dar care în acelaşi timp să se încadreze şi în eşantion, am întâlnit oameni care ne-au felicitat, care au dorit cu mare plăcere să ne răspundă, ba chiar ne-au recomandat la rândul lor alte persoane care doresc să contribuie la acest studiu, dar şi să fie informați atunci când acesta apare sub forma tiparită sau online, şi nu mică ne-a fost mirarea când ne-am confruntat cu situația de a-i refuza pe unii cetățeni dornici să ne ajute doar pentru faptul că depăşeau cu mult intervalul de vârstă pe care îl aveam stabilit.

*“Destul de greu în procesul de aplicare al chestionarelor a fost captarea atenției şi interesul oamenilor, dar începutul mereu este dificil”,*a mărturisit Oana, studentă la SNSPA.

Tot ea continuă relatându-ne o întâmplare amuzantă*: ”Amuzant a fost când am abordat un grup de tineri care, atunci când au aflat despre ce este vorba au ținut neapărat să demonstreze cât sunt de implicați în comunitate printr-un joc de teatru improvizat: discuții patriotice, se aplecau după gunoaie, ba chiar au dat nişte bănuți unui cerșetor, pentru a sublinia implicarea lor în comunitate, atingând un grad de penibilitate de care se simțeau mândri. Mai inconfortabile au fost cele trei momente în care persoanele pe are le-am abordat au reacționat negativ, fiind chiar iritați de faptul că am încercat să le explic cu ce să mă ajute.”*

Un alt membru al grupului de la Bucureşti, George, student la Universitatea din Bucureşti mi-a mărturisit în cadrul interviului realizat experiența lui:

“Când am început să aplic chestionarele necesare pentru studiul despre implicarea tinerilor în activități civice, acțiune pe care am desfăşurat-o în cadrul campusului universitar Grozăveşti, am fost plăcut surprins de atitudinea favorabilă a respondenților - la rândul lor studenți - față de scopl acestui proiect, fie că în urma aplicării chestionarului au răspuns că se implică în proiecte sau acțiuni civice sau că nu desfăşoară astfel de activități. Din totalul persoanelor pe care am vrut să le chestionez doar 3 studenți au refuzat să ofere răspunsuri invocând lipsa disponibilității, dar rugându-mă să revin în zilele următoare. De asemenea, două persoane cărora le-am vorbit despre această cercetare au refuzat să răspundă la întrebări afirmând lipsa de interes față de subiectul urmărit. Mi s-a părut foarte interesant cazul unui student care a indicat în cadrul chestionarului ca motiv al neimplicării sale în acțiuni civice şi în activități de voluntariat absența informațiilor referitoare la astfel de posibilități. Mi-a făcut plăcere să dialoghez cu ei şi să am posibilitatea de a schimba informații şi opinii cu cei care la rândul lor s-au declarat implicați în activități similare. Am apreciat foarte mult amabilitatea şi dorința de a răspunde la întrebări a celor care nu se implică în acțiuni civice - existând puține diferențe din punctul de vedere al atitudinii față de operator între aceştia şi cei care sunt implicați civic.”

Dupa diversele experiențe prin care am trecut v-am promis că în final vom aborda problema privind “deschiderea” oamenilor față de activitatea nu tocmai uşoară a unui cercetator. Am auzit păreri diverse de la colegii din țară, fie că oamenii sunt dornici să răspundă la chestionare, alții mi-au mărturisit că din contră aceştia grăbesc pasul atunci când sunt abordați pe stradă, dar până la o eventuală nouă cercetare pe această temă ne ajută Bianca, care ne împărtăşeşte şi nouă din ceea ce ei i s-a părut relevant la introducerea datelor în tabel:

“La nivelul oraşului Bucureşti majoritatea persoanelor care au răspuns la chestionar au apreciat subiectul acestuia, l-au considerat o inițiativă bună, ce ar trebui să ia amploare, datorită categoriei de vârstă din care aceştia fac parte. Am observat că tinerii din Bucureşti sunt destul de implicați, pe lângă faptul că fac voluntariat, se interesează de activitatea diverselor instituții publice şi sunt mai receptivi la proteste sau meetinguri, iar numărul lor este în creştere, ceea ce este un pas important pentru mediul civic destul de fragil la ora actuală din România.”

Desigur nu doar acestea au fost întâmplările, fie ele mai amuzante sau mai puțin plăcute cu care ne-am confruntat noi cercetătorii din Bucureşti, dar sper că v-au lămurit pe voi cei ce citiți acest raport, fie că sunteți

“veterani” în ale cercetării de teren sau nu, că nu este o muncă uşoară care poate fi dusă la bun sfîrşit fără un pic de curaj, de dăruire, dar fără multă pasiune față de oamenii care sunt greu de abordat şi de atras în activitatea pe care o practici pentru a le oferi tot lor (oamenilor) studiile necesare viitoarelor lor activități.

9 . **Concluzii** – ***Gânduri din şi spre viitor***

Scopul proiectului Fii SIR! – Student Implicat de România este acela de a îmbunătăți nivelul de implicare a tinerilor în comunitate prin creşterea gradului de participare a acestora la viața comunității cu scopul de a încuraja cetățenia activă. Dar pentru a avea o imagine clar definită, echipa de proiect a resimțit nevoia de a derula o activitate de cercetare prin care să afle răspunsul la întrebările precum cele din chestionarele aplicate atât în mediul online, cât și pe teren. Chiar dacă rezultatele cercetării nu pot vorbi despre întrega populație cu vârsta între 18-30 de ani din România, excepțiile făcându-și locul în cazul oricărei cercetări, este de evidențiat faptul că implicarea civică este asociată ideii de schimbare a societății pe care mulți dintre cei chestionați o resimt, dar nu toți sunt conștienți de faptul că pot contribui la schimbare, fie pentru că nu au informații cu privire la resursele de care pot face uz, fie pentru că prioritățile sunt altele și de cele mai multe ori sunt legate de statutul ocupațional și/ sau marital.
Asumarea stării de fapt a grupului nostru țintă cu privire la voluntariat și/ sau implicare civică ne determină să credem în obiectivele specifice ale proiectului, iar în cadrul sesiunilor de instruire am furnizat persoanelor interesate informațiile necesare să se implice în comunitățile din care provin, dar și primele instrumente de care au nevoie pentru a-și transpune ideile în practică într-un mod eficient și accesibil fiecăruia.

În egală măsură, văzând numărul mare de aplicații primite pentru cursurile de formare pe care echipa de proiect le-a desfășurat în februarie-martie 2014, putem afirma faptul că, în ciuda celor 8,8% pentru care implicarea civică nu prezintă deloc interes, există persoane din toate regiunile României care au idei de acțiuni, proiecte, dar pe care nu știu cum să le aplice, nu știu de unde să înceapă, cu cine să vorbească și tot așa.

Echipa de proiect speră ca acest raport să fie util pentru acei actori publici sau privați care intenționează să inițieze proiecte cu scopul dezvoltării unui mediu propice implicării civice a tinerilor în societatea românească. Așa cum reiese din secțiunea privind reglementările, există cadru legal pentru voluntariat, adunări publice, implicare în politică, monitorizarea instituțiilor administrației publice, etc., însă este important ca acesta să fie accesibil celor interesați și cunoscut chiar și de către cei mai puțin interesați pentru a-și putea justifica opțiunea în cunoștință de cauză.

Echipei de cercetare, al cărei efort este admirabil, trebuie să-i fie aduse mulțumiri pentru implicarea de care a dat dovadă, spiritul civic și interesul prezentat față de activitățile noastre. Experiența, așa cum reiese din jurnalele membrilor echipei de cercetare, este cea care va contribui în activitățile lor curente și prin intermediul căreia vor duce, sperăm, mai departe mesajele noastre de încurajare a cetățeniei active.

Răspunsurile culese sunt despre trecut, acțiunile noastre sunt în prezent și vizează îmbunătățirea trecutului și plasarea într-un viitor în care necesitățile sociale, economice și politice, de mediu, de infrastructură, etc. să fie rezolvate printr-o strânsă colaborare dintre instituții și membrii societății, fără ca discriminarea să aibă loc și/sau justificare.

ECHIPA DE CERCETARE

TINERI IMPLICAȚI – ATELIERE FII SIR!

10.Bibliografie

ALMOND, Gabriel și Sidney Verba, *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Countries,* Princeton: Princeton University Press, 1963.

BECIU, Camelia, „New media și reconfigurarea sferei televizuale. Construcția mediatică a publicului activ", *Revista Română de Sociologie*, nr. 5-6/ 2010.

COMȘA, Mircea, „Bunul cetățean" și avatarurile sale, în *Implicarea civică și politică a tinerilor, (*studiu Fundația Soros România), *Editura Dobrogea, Constanța, 2010.*

GYÖNGYVÉR, Tõkés, „Oportunități *online* și tipuri de utilizatori *online* în rândul tinerilor din România", *Revista română de sociologie*, serie nouă, anul XXV, nr. 1–2 /2014.

LAZĂR, Marius, „Cetățenia în configurarea spațiului social al tinerilor din România", *Cetățenia și participarea tinerilor la viata politică din România*, (Raport ISE), 2011.

MARHAN, Ana Maria și Camelia Mihaela Popa, „Câteva observații privind relația dintre profilul de personalitate al utilizatorului şi preferința pentru utilizarea Facebook", Revista română de interacțiune om-calculator, nr.5/ 2012.

PUTNAM, Robert, *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*, Princeton: Princeton University Press, 1993.

TUFIȘ, Claudiu, „Tiinerii români și sistemul politic", *Implicarea civică și politică a tinerilor, (*studiu Fundația Soros România), Editura Dobrogea, Constanța, 2010.

Au fost prezentate date statistice din:

- *Tineri în România: griji, aspirații, atitudini și stil de viață*, Raport de cercetare realizat de Centrul de Sociologie Urbană și Regională – CURS pentru Friedrich-Ebert-Stiftung România (FES) http://www.fes.ro/media/2014_news/Raport-FES-Tineri_in_Romania.pdf

- *Barometru de opinie publică- tineret 2012*, IRES.
http://www.djtmehedinti.ro/userfiles/IRES_ANST_Barometru%20tineret_Raport%20%20grafic%20si%20interpretari.pdf

- *Starea tineretului și așteptările sale. Diagnoză 2008*, ANSIT.
http://nou2.ise.ro/wp-content/uploads/2012/08/Diagnoza-2008_final.pdf

-*Starea tineretului și așteptările sale. Diagnoză 2007*, ANSIT.
http://www.edrc.ro/docs/docs/cercetari/Diagnoza_2007_Final.pdf

Sursă foto capitol 1:
http://dunos.ro/prima-actiune-dunos/implicare/